

1 ÚVOD – METODICKÝ KOMENTÁŘ – HISTORIE

1-1. Úvodní komentář k publikaci

Tato publikace je vydávána u příležitosti dvacátého výročí zahájení prací na sestavování národních účtů v České republice. Zahrnuje stručný popis současného systému českých národních účtů, základní metodické vysvětlivky a stručný popis historie sestavování národních účtů v České republice (kapitola 1), a hlavně časové řady ukazatelů národních účtů v letech 1990 až 2010 (kapitoly 2 až 14). Rok 2009 je semidefinitivní verzí a rok 2010 předběžnou verzí údajů národních účtů.

Ve druhé kapitole jsou pro rychlou orientaci poskytnuty základní souhrnné informace o vývoji výkonnosti české ekonomiky, o rovnovážnosti tohoto vývoje ve vztahu k zahraničí a výsledný stav ve formě národního bohatství. Ve třetí až páté kapitole jsou tyto informace o vývoji a stavu české ekonomiky rozšířeny o věcné, odvětvové a sektorové struktury. Národní hospodářství v úhrnu, ve věcné a odvětvové struktuře je zde zachyceno za celé období 1990 až 2010. Sektorové účty České republiky jsou k dispozici od roku 1993, kdy byly poprvé sestaveny podle metodiky ESA 1995.

Celý reprodukční proces národního hospodářství, od účtu výroby, přes účty prvotního rozdělení, přerozdělení, spotřeby a akumulace až po konečné rozvahy, je v sektorové struktuře zachycen v kapitole 5 v uspořádané formě úplné sekvence účtů. Podrobnější nebo specifické údaje za jednotlivé institucionální sektory jsou zachyceny v samostatných kapitolách 7 až 11, a souhrnný vztah k zahraničí, resp. údaje za nerezidenty jsou v samostatné kapitole 6. I tyto kapitoly zachycují vývoj jednotlivých sektorů a subsektorů v období 1993 až 2010 v celé sekvenci účtů.

Regionální struktura národního hospodářství, resp. rozčlenění některých makroekonomických ukazatelů národních účtů do 14 krajů, je zachycena v kapitole 12. Tato kapitola poskytuje i srovnání úrovně HDP a cenové hladiny České republiky s ostatními zeměmi Evropské unie a vybranými zeměmi mimo EU. Všechny regionální údaje i údaje o mezinárodním srovnání jsou v této kapitole zachyceny v časových řadách počínaje rokem 1995.

Vývoji HDP a jeho složek ve čtvrtletní periodicitě je věnována kapitola 13. Vývoj tvorby hrubé přidané hodnoty a složek tvorby prvotních důchodů je v této kapitole zachycen i v odvětvové struktuře. Časové řady všech čtvrtletních údajů začínají rokem 1995, jsou zde poskytnuty údaje sezonně neочиštěné i sezonně očištěné.

Závěrečná kapitola této publikace je věnována ekonomickému vývoji Československa let 1990 až 1992 a vývoji obou následnických států. Údaje za rok 1990 až 1992 byly v průběhu prací na „Historické ročence...“ nově zrekonstruovány tak, aby byly metodicky i obsahově srovnatelné s údaji v celých časových řadách. Postup výpočtu je popsán v úvodu této závěrečné kapitoly.

Všechny údaje v této Historické ročence jsou vzájemně zcela sladěné, neboť vychází ze vzájemně provázaného uceleného systému národních účtů, který je v současnosti rozvinut do mnoha prolínajících se rovin. Avšak hlavní důraz v celé publikaci je kladen na zachycení časových řad a ucelenost celého systému se proto dostává do pozadí. Z důvodu zobrazení národních účtů jako systému je proto první kapitola doplněna o pět tabulek zobrazujících ve velmi agregované podobě sektorové účty (tabulka 5), na ně navazující sektorově-odvětvové účty výroby a tvorby důchodů (tabulka 3), tabulky dodávek a užití (tabulka 1) a bilance fixního kapitálu (tabulka 4). Z tabulek dodávek a užití jsou odvozovány v pětileté periodicitě symetrické input-output tabulky (tabulka 2).

Současný systém národních účtů v České republice zahrnuje rozsáhlou soustavu účtů a tabulek, které jsou sestavovány a zveřejňovány ve čtvrtletní a roční periodicitě, vždy v několika postupných verzích odlišujících se včasností, úplností a kvalitou použitých vstupních dat. Celá soustava účtů a tabulek zahrnuje:

Čtvrtletní odhady HDP

- **předběžné** odhady HDP;
- **zpřesněné** odhady HDP a všech složek jeho tvorby a užití.

Sektorové účty

- **roční** – zahrnují úplnou posloupnost všech účtů – běžných, kapitálových, ostatních změn i rozvahových – za národní hospodářství celkem, 5 institucionálních sektorů a 11 subsektorů;

- **čtvrtletní** – zahrnují úplnou posloupnost všech nefinančních účtů za národní hospodářství celkem, 5 institucionálních sektorů a 3 subsektory; za vládní instituce zahrnují úplnou posloupnost všech účtů, vč. účtů ostatních změn a kapitálových účtů; ČNB čtvrtletně sestavuje finanční část rozvah.

Odvětvové účty

- **účet výroby** – jednotlivé položky účtu jsou za všechny sektory a subsektory dále členěny do 120 odvětví CZ-NACE;
- **účet tvorby důchodů** – jednotlivé položky účtu jsou za všechny sektory a subsektory dále členěny do 120 odvětví CZ-NACE;
- **účet pořízení nefinančních aktiv** – jednotlivé složky tvorby hrubého fixního kapitálu jsou za všechny sektory a subsektory dále členěny do 120 odvětví CZ-NACE, ostatní položky účtu jsou členěny do odvětví v rámci příslušných bilancí nefinančních aktiv.

Účty práce

- **roční tabulky o zaměstnanosti** – zahrnují počty pracovníků a odpracovaných hodin v členění na zaměstnance a samostatně výdělečně činné za národní hospodářství celkem, 5 institucionálních sektorů a 11 subsektorů a v členění podle 120 odvětví CZ-NACE a podle subsektorů;
- **čtvrtletní tabulky o zaměstnanosti** – zahrnují počty pracovníků a odpracovaných hodin v členění na zaměstnance a samostatně výdělečně činné osoby za národní hospodářství, v členění podle 44 odvětví);
- **bilance pracovních sil**, které slouží pro ověření celkového odhadu zaměstnanosti a poskytují nástroj pro odhady neoficiální zaměstnanosti (práce na černo).

Bilance nefinančních aktiv

- **bilance fixního kapitálu** – zahrnují kapitálový účet, účty ostatních změn a rozvahové účty trojrozměrně členěné: 16 subsektorů x 120 odvětví x 11 věcných skupin fixního kapitálu;
- **bilance zásob** – zahrnují kapitálový účet, účty ostatních změn a rozvahové účty trojrozměrně členěné: 16 subsektorů x 120 odvětví x 4 typy zásob;
- **bilance cenností** – zahrnují kapitálový účet, účty ostatních změn a rozvahové účty trojrozměrně členěné: 16 subsektorů x 120 odvětví x 2 typy cenností;
- **bilance nevyráběných aktiv** – zahrnují kapitálový účet, účty ostatních změn a rozvahové účty trojrozměrně členěné: 16 subsektorů x 120 odvětví x 2 typy nevyráběných aktiv.

Input-output tabulky

- **tabulky dodávek a užití** – tabulky dodávek a užití v odvětvově komoditním členění představují především nástroj pro bilancování HDP v rámci ročních národních účtů. Díky struktuře je lze využívat pro jednoduché analýzy toků komodit. Tabulky dodávek a užití jsou sestavovány za každý rok ve třech verzích. Předběžná verze v rozměru 120 x 120 a semidefinitivní a definitivní verze v rozměru 120 x 252;
- **symetrické input-output tabulky** – symetrické input-output tabulky (SIOT) se sestavují (v rozměru 89 x 89) jednou za pět let a slouží zejména k makroekonomickým analýzám). V současné době jsou sestavovány ve dvou verzích v členění podle komoditní klasifikace CZ-CPA v rozměru 82 x 82, ale také v členění podle odvětvové klasifikace CZ-NACE, rovněž v rozměru 82 x 82.

Tabulky výdajů na konečnou spotřebu domácností

- **roční tabulky** výdajů na konečnou spotřebu domácností – zahrnují výdaje na konečnou spotřebu domácností členěné podle 48 skupin klasifikace COICOP v národním a domácím pojetí;
- **čtvrtletní tabulky** výdajů na konečnou spotřebu domácností – zahrnují výdaje na konečnou spotřebu domácností v národním a domácím pojetí.

Notifikační tabulky vládního deficitu a dluhu

- **notifikační tabulky vládního deficitu a dluhu** – zahrnují údaje o vládním deficitu a dluhu v členění podle vládních subsektorů a finančních nástrojů v souladu s nařízením EU 3605/1993;

- **hlavní ukazatele sektoru vládních institucí** – zahrnují údaje o nefinančních transakcích rozdělené podle jednotlivých subsektorů vládních institucí a zobrazují vládní deficit ve vazbě na národní účty (B.9) a notifikační tabulky (EDP B.9);
- **tabulky daní a příspěvků na sociální pojištění** – zahrnují podrobné členění daní a příspěvků na sociální pojištění podle sektoru příjemce;
- **tabulky výdajů vlády podle funkcí** – zahrnují běžné a kapitálové výdaje jednotlivých subsektorů sektoru vládních institucí v členění podle 10 skupin klasifikace COFOG;
- **čtvrtletní tabulky vládního dluhu** – zahrnují nekonsolidované údaje o vládním dluhu v členění podle vládních subsektorů a finančních nástrojů v souladu s nařízením EU 1222/2004.

Regionální účty

- **vybrané ukazatele za NUTS 2 a NUTS 3** – HDP, hrubá přidaná hodnota členěná podle 20 odvětví, čistý disponibilní důchod domácností, počty pracovníků a počty zaměstnanců, odpracované hodiny a tvorba hrubého fixního kapitálu.

Satelitní účty

- **satelitní účty neziskových institucí** – poskytují informace o neziskových institucích ve všech institucionálních sektorech národního hospodářství. Oproti systému národních účtů jsou zde zahrnuty také odhady dobrovolné práce včetně jejího ocenění. Satelitní účty jsou dále doprovázeny doplňujícími tabulkami, které rozšiřují pohled na neziskový sektor.

Historická ročenka nemůže obsahovat veškeré výstupy z této rozsáhlé soustavy, byť některé z nich jsou standardně poskytovány na webových stránkách ČSÚ. Z důvodu nutnosti omezit rozsah této publikace jsou zde zachyceny pouze agregované výstupy a některé části jsou zcela pomínuty. Jedná se zejména o tabulky dodávek a užití, symetrické input-output tabulky, sektorově-odvětvové účty výroby a tvorby důchodů a sektorově-odvětvové bilance nefinančních aktiv. Všechny tyto integrální části českých národních účtů jsou částečně k dispozici na internetových stránkách ČSÚ, nebo jsou na požádání individuálně odborníkům poskytovány (podrobná členění). Vzhledem k svému značnému rozsahu však nejsou v této publikaci uvedeny. Níže je uveden pouze jejich stručný popis, případně i schéma.

Tabulky dodávek a užití jsou sestaveny za každý rok celého období 1990 až 2010 v běžných cenách a kromě roku 1990 i v cenách předchozího roku. Tabulky dodávek a užití a na ně navazující symetrické input-output tabulky jsou specifickou částí národních účtů. Umožňují nejen strukturovaný pohled na ekonomiku, ale stávají se důležitým analytickým nástrojem ukazujícím vzájemnou závislost mezi výrobcí a uživateli. Dovolují provádět hlubokou analýzu empirických východisek, avšak jejich hlavní význam pro ekonomickou analýzu je v tom, že umožňují měřit přímý i nepřímý dopad změn finálního užití na produkci jednotlivých odvětví a jednotlivých skupin komodit.

Pravidelné každoroční sestavování tabulek dodávek a užití má navíc velký význam pro kvalitu výpočtu HDP a všech jeho složek i na kvalitu sektorových účtů a ostatních statistik, neboť slouží jako nástroj bilancování rozdílů mezi zdroji a užitím a pro deflaci.

Symetrické tabulky input-output (SIOT) jsou sestaveny za roky 1995, 2000, 2005 a 2009 v členění produkt x produkt i odvětví x odvětví. Tyto tabulky jsou sestavovány pro užití celkem, užití tuzemské produkce a užití dovozu. Tabulky jsou k dispozici v běžných cenách.

Sektorově-odvětvové účty výroby a tvorby důchodů jsou sestaveny za všechny roky počínaje rokem 1993. Jsou hlouběji členěny do 120 odvětví podle 2–3místné klasifikace CZ-NACE, v úhrnu za národní hospodářství tak tvoří v české praxi rámec pro tabulky dodávek a užití. Jsou tak základním spojovacím článkem mezi sektorovými účty a tabulkami dodávek a užití.

Sektorově-odvětvové bilance nefinančních aktiv. Jednotlivé položky nefinančních aktiv účtů pořízení, ostatních změn objemu a přecenění, spolu s odpovídajícími položkami rozvah se za každý sektor a subsektor dále odvětvově člení do 120 odvětví CZ-NACE a v české praxi tak tvoří tzv. bilance nefinančních aktiv. Jako příklad je níže uvedena velmi agregovaná bilance fixního kapitálu¹ za národní hospodářství celkem (obdobné bilance jsou sestavovány za každý sektor a subsektor).

¹ Ve stavech této bilance není obsaženo „zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv“ (odpovídající dani z převodu a ostatních nákladů na transfer týkajících se půdy), které se dle konvence zahrnuje do pořízení fixního kapitálu.

Tabulka 1: Tabulky dodávek a užití, ČR celkem, v roce 2005

**Tabulka dodávek
v mld. Kč, běžné ceny**

CZ-CPA komodity	Název CZ-CPA	CZ-NACE sekce							Produkce celkem
		Zemědě- lství	Těžba	Zpracova- telský průmysl	Energetika	Voda, odpady	Staveb- nictví	Služby	
		A	B	C	D	E	F	G - S	
A	Zemědělské a lesnické produkty	146,1	0,0	2,7	0,0	0,1	0,3	7,6	156,8
B	Uhlí, ropa, ostatní nerosty	0,4	61,9	2,8	1,4	0,0	0,6	1,1	68,1
C	Výrobky a služby zprac. průmyslu	10,7	2,2	2 837,4	3,4	1,6	7,8	50,4	2 913,4
D	Elektřina, plyn, pára	0,0	3,0	6,6	280,7	0,6	0,2	1,1	292,3
E	Voda, odp. voda, odpady	0,4	0,7	7,3	2,6	68,0	0,7	8,4	88,0
F	Stavebnictví	1,1	0,6	8,3	0,9	1,9	642,4	67,2	722,4
G-S	Služby	7,8	5,0	85,2	5,1	7,8	10,0	3 250,1	3 370,9
CELKEM		166,6	73,3	2 950,3	294,0	80,0	661,9	3 385,7	7 611,8

**Tabulka užití
v mld. Kč, běžné ceny**

CZ-CPA komodity	Název CZ-CPA	CZ-NACE odvětví							Mezi- spotřeba celkem
		Zemědě- lství	Těžba	Zpracova- telský průmysl	Energetika	Voda, odpady	Staveb- nictví	Služby	
		A	B	C	D	E	F	G - S	
A	Zemědělské a lesnické produkty	18,9	0,4	103,0	0,7	0,2	0,6	12,0	135,7
B	Uhlí, ropa, ostatní nerosty	0,4	2,7	114,9	67,7	0,4	7,4	1,3	194,9
C	Výrobky a služby zprac. průmyslu	59,8	13,5	1 705,9	24,6	12,8	155,3	412,5	2 384,4
D	Elektřina, plyn, pára	1,4	4,0	43,2	80,4	1,1	2,7	51,2	184,0
E	Voda, odp. voda, odpady	0,3	0,4	18,7	2,5	15,3	1,0	13,6	51,8
F	Stavebnictví	1,9	3,1	15,4	3,1	3,0	185,6	118,9	330,9
G-S	Služby	12,2	13,4	232,4	22,9	14,6	120,1	1 106,7	1 522,3
CELKEM		94,9	37,5	2 233,4	201,8	47,4	472,6	1 716,3	4 804,0
D.11	Mzdy a platy	25,4	12,6	272,1	14,5	12,1	63,2	582,5	982,3
D.12	Soc. příspěvky zaměstnavatelů	8,3	6,0	89,8	4,7	3,9	19,2	184,3	316,3
D.29	Ostatní daně z výroby	0,9	0,5	1,7	0,4	0,8	0,3	8,4	13,0
D.39	Ostatní dotace na výrobu (-)	-18,8	-2,0	-2,8	-1,5	-0,5	-0,2	-12,3	-38,1
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	15,3	7,8	113,1	42,5	8,8	17,9	371,4	576,7
B.2n	Čistý provozní přebytek	14,4	10,8	188,5	31,1	6,7	43,7	299,5	594,8
B.3n	Čistý smíšený důchod	26,3	0,2	54,6	0,3	0,9	45,0	235,6	362,9
B.1g	Hrubá přidaná hodnota	71,7	35,8	716,9	92,2	32,6	189,3	1 669,4	2 807,8
P.1	Produkce	166,6	73,3	2 950,3	294,0	80,0	661,9	3 385,7	7 611,8

Dovoz (CIF)	Daň z přidané hodnoty	Daně z produktů bez DPH	Dotace na produkty	Obchodní rozpětí	Dopravní přírážky	Zdroje celkem
P.7	D.211	D.212+D.214	D.319			
36,5	2,9	0,4	-1,7	16,3	4,0	215,2
133,6	0,6	0,4	0,0	2,6	6,6	211,9
1 547,0	109,2	115,7	-0,1	439,4	28,6	5 153,1
5,5	14,7	0,0	0,0	0,0	0,0	312,4
6,1	3,1	0,0	-0,2	3,1	0,0	100,0
4,6	20,6	0,0	0,0	0,0	0,0	747,6
207,5	64,0	8,9	-30,2	-461,3	-39,2	3 120,6
1 940,7	215,1	125,3	-32,2	0,0	0,0	9 860,8

Výdaje na konečnou spotřebu			Tvorba hrubého fixního kapitálu	Změna zásob, vč. cenností	Vývoz (FOB)	Konečné užití celkem	Užití zdroje celkem
domácností	vládních institucí	neziskových institucí					
P.3			P.51	P.52+P.53	P.6		
44,2	0,0	0,1	4,6	3,9	26,6	79,5	215,2
3,7	0,0	0,0	0,0	-4,9	18,2	17,0	211,9
702,7	46,2	1,7	343,4	21,2	1 653,5	2 768,7	5 153,1
110,3	0,0	0,0	0,0	-1,2	19,3	128,4	312,4
26,2	1,8	0,1	0,0	1,1	19,1	48,3	100,0
2,4	0,1	0,0	408,7	-0,3	5,8	416,7	747,6
626,1	619,4	20,0	47,9	1,5	283,3	1 598,3	3 120,6
1 515,7	667,5	21,9	804,6	21,3	2 025,9	5 056,8	9 860,8

Tabulka 2: Symetrické input-output tabulky, ČR celkem, v roce 2005

v mld. Kč, běžné ceny

CZ-CPA	Název produktu	Produkty dle klasifikace CZ-CPA							CELKEM
		A	B	C	D	E	F	G - S	
A	Zemědělské a lesnické produkty	16,9	0,4	93,8	0,7	0,1	0,3	9,1	121,3
B	Uhlí, ropa, ostatní nerosty	0,3	2,8	111,9	62,2	0,4	7,3	0,9	185,9
C	Výrobky a služby zprac. průmyslu	47,4	10,2	1 523,5	19,2	13,0	147,6	302,5	2 063,4
D	Elektřina, plyn, pára	1,2	2,8	41,2	85,2	0,8	2,7	48,0	181,8
E	Voda, odp. voda, odpady	0,2	0,3	15,1	2,2	18,0	0,9	11,8	48,5
F	Stavebnictví	1,1	2,6	20,8	2,4	2,4	199,3	97,2	325,9
G-S	Služby	18,3	14,0	392,2	28,7	17,5	151,0	1 150,0	1 771,6
P.2	Mezispotřeba (základní ceny)	85,4	33,0	2 198,4	200,6	52,4	509,1	1 619,5	4 698,3
D.21-D.31	Čisté daně z produktů	2,9	0,4	31,4	1,7	1,2	8,5	59,6	105,7
P.2	Mezispotřeba (kupní ceny)	88,2	33,4	2 229,8	202,3	53,6	517,6	1 679,1	4 804,0
D.1	Náhrady zaměstnancům	33,0	18,1	349,4	17,7	16,9	89,2	774,2	1 298,5
D.29-D.39	Ostatní čisté daně z výroby	-19,6	-1,5	-0,6	-1,1	0,4	0,2	-3,1	-25,2
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	15,0	6,9	107,3	42,8	9,7	18,5	376,4	576,7
B.2n+B.3n	Čistý provozní přebytek/smíšený důchod	40,2	11,1	227,4	30,5	7,4	96,9	544,2	957,7
B.1g	Hrubá přidaná hodnota (základní ceny)	68,6	34,7	683,5	90,0	34,4	204,8	1 691,8	2 807,8
P.1	Produkce (základní ceny)	156,8	68,1	2 913,4	292,3	88,0	722,4	3 370,9	7 611,8
P.7	Dovoz	36,5	133,6	1 547,0	5,5	6,1	4,6	207,5	1 940,7
	Zdroje celkem	193,3	201,7	4 460,4	297,7	94,0	727,0	3 578,4	9 552,6

Tabulka 3: Sektorově-odvětvové účty výroby a tvorby důchodů, ČR celkem, v roce 2005

v mld. Kč, běžné ceny

Kód	Položky	NÁRODNÍ	Zemědělství,	Těžba a	Zpracovatel-	Elektřina,	Voda,	Staveb-	Obchod
		HOSPO-	lesnictví	dobývání	ský průmysl	plyn,	odpady	nictví	
		DÁŘSTVÍ	a rybnářství			teplo			
		CELKEM	A	B	C	D	E	F	G
I. Účet výroby									
ZDROJE:									
P.1	Produkce	7 611,8	166,6	73,3	2 950,3	294,0	80,0	661,9	658,0
P.11	Tržní produkce	6 719,9	147,9	71,0	2 931,3	292,8	77,5	659,3	657,1
P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	307,2	18,5	2,3	19,0	1,2	0,3	2,6	0,9
P.13	Ostatní netržní produkce	584,8	0,2	0,0	0,0	0,0	2,2	0,0	0,0
UŽITÍ:									
P.2	Mezispotřeba	4 804,0	94,9	37,5	2 233,4	201,8	47,4	472,6	319,8
B.1g	Hrubá přidaná hodnota	2 807,8	71,7	35,8	716,9	92,2	32,6	189,3	338,2
K.1	Spotřeba fixního kapitálu (-)	-576,7	-15,3	-7,8	-113,1	-42,5	-8,8	-17,9	-41,1
B.1n	Čistá přidaná hodnota	2 231,1	56,4	28,0	603,8	49,6	23,9	171,3	297,1

II.1.1 Účet tvorby důchodů

ZDROJE:									
B.1n	Čistá přidaná hodnota	2 231,1	56,4	28,0	603,8	49,6	23,9	171,3	297,1
UŽITÍ:									
D.1	Náhrady zaměstnancům	1 298,5	33,6	18,6	361,8	19,2	16,0	82,5	146,9
D.11	Mzdy a platy	982,3	25,4	12,6	272,1	14,5	12,1	63,2	112,0
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	316,3	8,3	6,0	89,8	4,7	3,9	19,2	34,9
D.29	Ostatní daně z výroby	13,0	0,9	0,5	1,7	0,4	0,8	0,3	0,5
D.39	Ostatní dotace na výrobu (-)	-38,1	-18,8	-2,0	-2,8	-1,5	-0,5	-0,2	-1,0
B.2n	Čistý provozní přebytek	594,8	14,4	10,8	188,5	31,1	6,7	43,7	89,9
B.3n	Čistý smíšený důchod	362,9	26,3	0,2	54,6	0,3	0,9	45,0	60,8
B.2g	Hrubý provozní přebytek	1 141,1	26,7	18,5	296,6	73,3	15,3	59,1	126,2
B.3g	Hrubý smíšený důchod	393,4	29,3	0,2	59,6	0,7	1,1	47,6	65,5

Výdaje na konečnou spotřebu dodácností	Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí a NISD	Tvorba hrubého fixního kapitálu	Změna zásob cenností	Vývoz (FOB)	Konečné užití celkem	Užité zdroje celkem
P.3		P.51	P.52+P.53	P.6		
37,7	0,1	3,8	3,9	26,5	72,1	193,3
2,6	0,0	0,0	-4,9	18,2	15,8	201,7
392,2	36,2	305,3	23,0	1 640,3	2 397,0	4 460,4
97,9	0,0	0,0	-1,2	19,2	115,9	297,7
23,5	1,8	0,0	1,1	19,1	45,5	94,0
2,1	0,1	393,5	-0,3	5,8	401,1	727,0
794,9	650,4	73,0	1,5	287,0	1 806,8	3 578,4
1 351,0	688,7	775,5	23,0	2 016,1	4 854,3	9 552,6
164,7	0,7	29,1	-1,8	9,7	202,5	308,2
1 515,7	689,4	804,6	21,3	2 025,9	5 056,8	9 860,8

Doprava a skladování	Ubytování, stravování	Informační a komunikační činnosti	Peněžnictví a pojištnictví	Činnosti v oblasti nemovitostí	Profesní, vědecké a technické činnosti	Administrativní činnosti	Veřejná správa	Vzdělávání	Zdravotnictví	Kultura, rekreace	Ostatní činnosti
H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S-U

450,1	142,7	277,1	211,1	363,6	345,0	134,5	327,3	157,4	180,9	73,9	64,1
399,9	141,3	267,3	207,1	117,7	333,4	133,8	13,4	20,9	149,2	51,4	47,5
1,8	0,1	9,5	1,4	245,2	0,5	0,6	0,4	0,4	1,3	1,2	0,0
48,3	1,3	0,3	2,7	0,7	11,1	0,1	313,4	136,1	30,4	21,3	16,5
260,1	77,7	142,1	129,6	187,2	206,3	86,7	129,9	40,3	66,0	41,0	29,6
190,0	65,1	135,0	81,5	176,4	138,7	47,8	197,4	117,1	114,9	32,9	34,5
-56,2	-5,0	-34,1	-15,7	-78,2	-13,1	-8,0	-71,4	-26,3	-13,6	-6,4	-2,5
133,8	60,1	100,9	65,8	98,2	125,6	39,9	126,0	90,8	101,3	26,5	32,0

133,8	60,1	100,9	65,8	98,2	125,6	39,9	126,0	90,8	101,3	26,5	32,0
89,6	25,5	48,9	42,2	13,1	60,0	26,9	126,6	86,7	75,1	14,4	11,1
68,4	20,1	37,1	31,8	10,0	45,7	20,5	96,2	65,0	56,2	10,9	8,6
21,2	5,4	11,8	10,4	3,2	14,3	6,4	30,4	21,7	18,8	3,5	2,5
1,7	0,2	0,5	0,5	2,3	0,2	0,2	0,5	0,1	0,1	1,5	0,1
-1,5	-0,7	-0,2	-0,2	-0,3	-5,9	-1,0	-0,7	-0,1	-0,3	-0,7	0,0
18,5	7,0	44,0	19,4	75,3	26,9	4,7	-0,4	1,0	3,6	7,3	2,2
25,5	28,1	7,8	3,9	7,7	44,4	9,0	0,0	3,2	22,8	3,9	18,6
71,6	10,9	77,5	34,6	149,7	37,9	12,0	71,0	27,1	16,2	12,5	4,3
28,5	29,2	8,3	4,4	11,6	46,4	9,8	0,0	3,3	23,8	5,1	19,0

Tabulka 4: Bilance fixního kapitálu, ČR celkem, v roce 2005

v mlrd. Kč, běžné ceny

	NÁRODNÍ HOSPO- DÁŘSTVÍ	Zemědělství, lesnictví a rybnářství	Těžba a dobyváání	Zpracovatel- ský průmysl	Elektrina, plyn, teplo	Voda, odpady	Staveb- nictví	Obchod
Položky	CELKEM	A	B	C	D	E	F	G
IV. 1 Počáteční rozvaha - netto								
AN.11 Fixní aktiva	13 096,2	226,9	134,6	1 591,6	577,7	280,7	223,5	498,1
Obydlí	3 521,9	10,8	1,7	14,8	1,5	1,3	18,7	6,9
Ostatní budovy a stavby	7 569,9	130,2	86,1	801,1	405,4	254,4	117,5	335,0
Stroje a zařízení	1 904,5	67,6	44,4	766,4	167,9	24,1	74,8	152,3
Pěstovaná aktiva	20,3	18,2	0,0	0,9	0,0	0,0	0,1	0,6
Nehmotná fixní aktiva	79,8	0,1	2,4	8,4	2,9	0,8	12,4	3,4
III. 1.2 Účet pořízení nefinančních aktiv								
P.51 Hrubá tvorba fixního kapitálu	804,6	19,2	9,3	181,0	26,4	14,2	24,8	68,6
Obydlí	106,3	-0,3	0,1	0,3	0,0	0,0	1,6	0,6
Ostatní budovy a stavby	306,2	5,0	3,0	48,6	12,8	9,0	6,1	27,9
Stroje a zařízení	343,4	10,0	4,1	126,3	12,4	4,8	16,5	38,2
Pěstovaná aktiva	4,6	4,4	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Nehmotná fixní aktiva	40,2	0,1	0,5	5,5	1,2	0,3	0,5	1,8
K.1 Spotřeba fixního kapitálu (-)	-576,7	-15,3	-7,8	-113,1	-42,5	-8,8	-17,9	-41,1
Obydlí	-75,8	-0,2	-0,0	-0,2	-0,0	-0,0	-0,4	-0,1
Ostatní budovy a stavby	-202,5	-5,7	-2,2	-21,6	-17,9	-4,9	-2,6	-8,8
Stroje a zařízení	-262,5	-9,1	-5,0	-86,5	-23,1	-3,5	-12,1	-30,3
Pěstovaná aktiva	-0,3	-0,2	-0,0	-0,1	0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Nehmotná fixní aktiva	-35,7	-0,1	-0,5	-4,6	-1,5	-0,3	-2,8	-1,8
III. 3.1 Ostatní změny objemu aktiv								
K.3-K.10,K.12 Ostatní změny objemu aktiv celkem	-7,5	-4,4	-0,0	-0,4	0,0	-1,6	-0,5	-0,6
Obydlí	-0,0	0,1	-0,0	-0,3	-0,0	-0,0	-0,5	-0,3
Ostatní budovy a stavby	-2,1	0,1	-0,0	0,0	0,0	-1,5	-0,0	0,0
Stroje a zařízení	-0,5	0,0	-0,0	-0,0	0,1	-0,1	0,0	-0,0
Pěstovaná aktiva	-5,0	-4,6	0,0	-0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2
Nehmotná fixní aktiva	0,1	-0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
III. 3.2 Účet přecenění								
K.11 Nominální zisk/ztráta z držby	288,6	2,8	2,3	12,9	10,5	6,7	2,7	6,3
Obydlí	99,5	0,3	0,0	0,4	0,0	0,0	0,5	0,2
Ostatní budovy a stavby	234,4	4,1	2,7	24,8	12,9	7,3	3,6	10,4
Stroje a zařízení	-43,1	-1,6	-0,4	-11,8	-2,3	-0,6	-1,8	-4,0
Pěstovaná aktiva	-0,3	-0,1	-0,0	-0,1	0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Nehmotná fixní aktiva	-1,9	-0,0	0,1	-0,4	-0,1	-0,0	0,3	-0,2
IV. 3 Konečná rozvaha - netto								
AN.11 Fixní aktiva	13 603,5	229,0	138,4	1 672,0	572,2	291,2	232,5	531,4
Obydlí	3 651,8	10,6	1,8	15,0	1,5	1,3	20,0	7,2
Ostatní budovy a stavby	7 908,1	133,7	91,2	853,0	413,1	264,5	124,6	364,5
Stroje a zařízení	1 941,7	66,9	43,1	794,4	155,0	24,8	77,4	156,1
Pěstovaná aktiva	19,4	17,7	0,0	0,8	0,0	0,0	0,1	0,3
Nehmotná fixní aktiva	82,4	0,1	2,4	8,8	2,5	0,7	10,4	3,2
IV. 3 Konečná rozvaha - brutto								
AN.11 Fixní aktiva	22 565,9	419,6	229,4	2 673,4	1 197,4	442,5	362,1	847,8
Obydlí	6 003,1	18,9	1,9	19,7	2,6	2,5	30,0	8,2
Ostatní budovy a stavby	12 740,9	243,4	132,0	1 240,8	833,4	393,1	165,4	515,2
Stroje a zařízení	3 610,1	138,3	90,7	1 391,4	354,2	45,3	140,4	315,8
Pěstovaná aktiva	20,8	18,5	0,0	1,1	0,0	0,1	0,1	0,4
Nehmotná fixní aktiva	191,0	0,4	4,7	20,5	7,2	1,6	26,2	8,2

Doprava a skladování	Ubytování, stravování	Informační a komunikační činnosti	Peněžnictví a pojišťovnictví	Činnosti v oblasti nemovitostí	Profesní, vědecké a technické činnosti	Administrativní činnosti	Veřejná správa	Vzdělávání	Zdravotnictví	Kultura, rekreace	Ostatní činnosti
H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S-U

1 037,5	136,3	354,1	187,4	3 533,0	238,9	83,3	2 451,8	930,0	365,5	173,8	71,6
1,7	3,7	0,0	14,3	3 112,6	6,8	0,4	265,7	5,2	50,8	1,2	3,6
866,7	114,6	203,2	137,0	383,5	180,7	46,4	2 133,1	903,7	259,9	151,5	59,9
166,4	17,6	127,5	26,5	36,5	48,7	34,5	48,8	20,5	54,2	17,6	7,9
0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
2,5	0,3	23,4	9,6	0,3	2,7	1,9	4,0	0,6	0,6	3,5	0,2

113,9	11,1	34,5	13,7	153,1	20,0	14,7	51,6	12,2	18,0	13,6	4,7
-0,2	0,1	0,0	-0,1	115,8	0,7	-0,0	-14,2	0,5	1,2	0,0	0,0
76,2	7,2	3,6	0,7	23,2	5,2	3,3	50,5	6,6	6,3	8,1	2,9
36,2	3,6	17,1	7,3	12,7	10,7	10,5	12,4	4,6	9,9	4,3	1,6
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1,6	0,1	13,7	5,7	0,0	3,4	0,8	2,6	0,5	0,6	1,1	0,1
-56,2	-5,0	-34,1	-15,7	-78,2	-13,1	-8,0	-71,4	-26,3	-13,6	-6,4	-2,5
-0,0	-0,1	-0,0	-0,3	-66,1	-0,1	-0,0	-6,5	-0,1	-1,2	-0,0	-0,1
-31,8	-2,2	-3,1	-2,2	-6,3	-3,1	-0,8	-56,7	-23,0	-5,8	-2,8	-1,0
-22,9	-2,6	-20,6	-7,9	-5,6	-8,3	-6,3	-6,0	-2,8	-6,1	-2,4	-1,2
-0,0	-0,0	0,0	0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	0,0	-0,0	0,0
-1,4	-0,1	-10,4	-5,3	-0,2	-1,5	-0,9	-2,2	-0,3	-0,4	-1,2	-0,1

-1,6	0,0	-0,0	-0,0	1,2	-0,2	-0,2	-1,6	1,8	0,5	-0,1	0,1
0,0	-0,0	-0,0	0,0	1,3	-0,1	-0,0	0,1	-0,1	-0,0	0,0	0,0
-1,7	0,0	0,0	-0,0	-0,1	-0,0	-0,2	-0,5	1,9	-0,3	-0,1	0,1
0,0	0,0	-0,0	0,0	-0,0	-0,1	0,0	-1,2	0,0	0,9	-0,1	-0,0
-0,0	-0,0	-0,0	0,0	-0,0	-0,0	-0,0	0,0	-0,0	-0,0	-0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	-0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

25,8	3,4	-0,1	2,4	98,7	3,3	0,3	69,9	27,0	8,3	3,9	1,6
0,1	0,1	0,0	0,4	87,5	0,2	0,0	7,9	0,2	1,5	0,0	0,1
28,5	3,6	6,3	4,2	11,9	5,6	1,5	64,4	28,0	8,1	4,7	1,9
-2,6	-0,2	-6,1	-1,8	-0,7	-2,4	-1,1	-2,2	-1,1	-1,2	-0,8	-0,3
-0,0	-0,0	-0,0	0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	0,0	-0,0	-0,0
-0,1	-0,0	-0,3	-0,5	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,0	-0,0	0,0	-0,0

1 119,4	145,7	354,4	187,7	3 706,6	248,8	90,1	2 500,2	944,7	378,8	184,7	75,6
1,6	3,9	0,0	14,3	3 251,1	7,4	0,4	253,0	5,6	52,3	1,2	3,7
938,0	123,3	210,0	139,8	412,4	188,4	50,3	2 191,1	917,2	268,2	161,5	63,8
177,1	18,4	118,0	24,1	42,9	48,6	37,7	51,8	21,3	57,6	18,7	7,9
0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
2,6	0,2	26,4	9,6	0,2	4,4	1,7	4,2	0,7	0,8	3,4	0,2

1 884,1	207,4	547,5	281,7	5 866,9	375,6	138,1	4 517,4	1 615,2	590,5	259,3	109,8
2,9	5,4	0,1	25,3	5 271,9	10,5	0,7	490,8	9,9	93,2	2,1	6,3
1 578,6	164,7	256,7	178,7	528,9	263,6	65,7	3 921,1	1 563,5	391,6	218,0	86,8
296,2	36,7	233,8	54,2	65,3	92,9	67,8	95,4	40,2	103,9	31,1	16,3
0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0
6,2	0,6	57,0	23,5	0,7	8,6	3,8	9,9	1,6	1,8	8,0	0,4

1-2. Metodický úvod k národním účtům

Národní účty sestavované v České republice jsou založeny na evropském standardu ESA 1995² a řadě doplňujících a upřesňujících nařízení. ESA 1995 byl přijat Radou jako závazný metodický standard pro členské země EU v červnu 1996, avšak jeho plná implementace ve všech zemích byla předmětem dlouhodobého procesu, zakončeného prakticky až po deseti letech. V Českém statistickém úřadu byly první účty podle této metodiky sestaveny za rok 1993. Postupy sestavování byly poté průběžně zdokonalovány a následně byly několikrát revidovány celé časové řady.

V současnosti je dokončována nová evropská metodika ESA 2010 vycházející z celosvětového standardu SNA 2008³; bude implementována ve všech členských zemích EU koordinovaně do konce roku 2014.

Základní kostru českých národních účtů tvoří soustava sektorových účtů. Na ně navazují další tabulky a bilance, zejména tabulky dodávek a užití a bilance nefinančních aktiv. Struktura celého systému českých národních účtů v současnosti je popsána v subkapitole 1-1. a dvacetiletá historie jejich sestavování a rozvoje je popsána v subkapitole 1-3. Dále se metodický popis koncentruje zejména na současný systém sektorových účtů.

V sektorových účtech jsou zachyceny veškeré materiální, důchodové, peněžní a ostatní toky mezi všemi ekonomickými subjekty uvnitř národní ekonomiky i ve vztahu k zahraničí a zároveň i výsledky těchto toků. Zachycení tak složitého ekonomického mechanismu, jako je národní ekonomika v komplexní a přitom relativně jednoduché podobě, je umožněno seskupením všech ekonomických subjektů uvnitř národního hospodářství do několika skupin podle jejich převažující role v ekonomice (do tzv. institucionálních sektorů) a uspořádáním všech různorodých tokových a stavových veličin do systému účtů a tabulek.

Institucionální sektory

Veškeré ekonomické subjekty jsou v národních účtech nejprve rozčleněny podle převažujícího místa jejich ekonomického zájmu na rezidentské a nerezidentské (zahraniční). Rezidentské ekonomické subjekty jsou pak seskupeny do pěti institucionálních sektorů podle jejich převažující ekonomické role v národním hospodářství. Jedná se o sektory nefinančních podniků, finančních institucí, vládních institucí, domácností a neziskových institucí. Sektory se pak člení na tzv. subsektory.

V národních účtech České republiky je sektor nefinančních podniků dále členěn na nefinanční podniky veřejné, nefinanční podniky soukromé a na nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou. Sektor finančních institucí je tvořen pěti subsektory: centrální bankou, ostatními měnovými finančními institucemi, ostatními finančními zprostředkovateli, pomocnými finančními institucemi a pojišťovacími společnostmi a penzijními fondy. Sektor vládních institucí je tvořen třemi subsektory: centrální vládou, místní vládou a fondy sociálního zabezpečení. Sektor domácností je v pracovní verzi rozčleněn na domácnosti jako podnikatelé a domácnosti jako spotřebitelé. Sektor neziskových institucí není v národních účtech České republiky dále členěn (je však sestavován satelitní účet neziskových institucí, který pokrývá činnost všech neziskových institucí, byť slouží jiným sektorům, než jsou domácnosti). Charakteristika jednotlivých institucionálních sektorů a jejich konkrétní naplnění v české praxi je součástí úvodu ke každé kapitole příslušného sektoru.

V každém institucionálním sektoru jsou v českých národních účtech všechny produkční jednotky seskupeny i podle charakteru své převažující činnosti do odvětví. Pro odvětvové zařazení každé produkční jednotky se používá „Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE)“, která je českou verzí standardní klasifikace EU (NACE).

Posloupnost účtů

Vzhledem k tomu kapitoly 5 až 11 jsou uspořádány podle sekvence účtů, ucelenost celého systému se dostává do pozadí. Z tohoto důvodu je celý systém sektorových účtů zobrazen uceleně na příkladu roku 2005 v tabulce 5, resp. ve formě integrovaných ekonomických účtů.

Dalším charakteristickým rysem národních účtů je seskupení všech tokových a stavových veličin podle jejich ekonomického charakteru a jejich uspořádání do systému účtů a tabulek. Obecné principy uspořádání a zápisů jsou v národním účetnictví v podstatě podobné obecným principům známým z podnikového účetnictví.

Každý z účtů systému je vybilancovaný – vyplývá to buď z definice účtů (účet výrobků a služeb), anebo je zde použita bilanční (vyrovnávací) položka, která se pak přenáší do dalšího účtu. Bilanční položky jsou

² European System of Accounts, ESA 1995

³ System of National Accounts, SNA 2008

v účtech zachycovány buď čisté nebo hrubé. Rozdíl v obou pojetích je tvořen spotřebou fixního kapitálu. Účet výrobků a služeb se sestavuje pouze za národní hospodářství jako celek, zatímco všechny ostatní účty se sestavují za jednotlivé institucionální sektory a subsektory, a samozřejmě i za národní hospodářství jako celek.

Účet výrobků a služeb zobrazuje, jak jsou celkové zdroje (produkce, dovoz a čisté daně z produktů) za národní hospodářství jako celek použity (pro mezispotřebu, konečnou spotřebu, tvorbu kapitálu a pro vývoz). V souladu s obecnou definicí je celkový objem zdrojů v rovnováze s jejich užitím. Vzhledem k tomu, že v tomto účtu jsou zachyceny toky zboží a služeb, které mají v ekonomice opačný směr než toky peněz za ně vydané, jsou zde zdroje a užití zobrazeny na opačných stranách, než je tomu u účtů sektorových.

Běžné účty zachycují tvorbu, rozdělení a přerozdělení důchodů a jejich užití pro konečnou spotřebu. Výslednou bilanční položkou jsou úspory (B.8), které jsou nově vytvořeným zdrojem pro akumulaci. Mezi běžné účty patří: účet produkce, účet tvorby důchodů, účet prvotního rozdělení důchodů (dále je rozčleněn na účet podnikatelských důchodů a účet rozdělení ostatních prvotních důchodů), účet druhotného rozdělení důchodů, účet přerozdělení naturálních důchodů a účet užití důchodů. Účet užití důchodů má v soustavě podobu dvou obsahově odlišných účtů – účtu užití disponibilních důchodů a účtu užití upravených disponibilních důchodů.

Účty akumulace zobrazují u každého sektoru změny objemu i ocenění jednotlivých složek jeho aktiv a závazků. Celá sestava akumulčních účtů je tvořena těmito účty: kapitálový účet (členěný na účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů a účet pořízení nefinančních aktiv), finanční účet a účty ostatních změn aktiv (členěné na účet ostatních změn objemu aktiv a účty přecenění – účty nominálního, neutrálního a reálného zisku z držby).

Rozvahové (majetkové) účty zachycují hodnoty aktiv a závazků, které jsou v určitý moment (v našem případě k počátku a ke konci kalendářního roku) v držení daného sektoru či subsektoru. Bilanční položkou je čisté jmění, které v úhrnu za národní hospodářství představuje národní bohatství, tj. veškerá nefinanční a finanční aktiva po odpočtu finančních závazků ve vztahu k nerezidentům. Význam rozvahy pro celý systém národních účtů je především v tom, že završuje posloupnost účtů, neboť zobrazuje konečný výsledek zápisů v běžných a v akumulčních účtech. Mezi majetkové účty patří: počáteční rozvaha, změny v rozvaze a konečná rozvaha.

Účty nerezidentů slouží pro zachycení transakcí mezi rezidentskými jednotkami a zahraničím, resp. nerezidentskými jednotkami. Posloupnost účtů je obdobná jako u účtů tuzemských institucionálních sektorů: účet výrobků a služeb nerezidentů, účet prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů, účty akumulace nerezidentů (členěné na kapitálové účty nerezidentů a finanční účet nerezidentů, účty ostatních změn aktiv nerezidentů, hlouběji členěné na účet ostatních změn objemu aktiv nerezidentů a účty přecenění) a rozvahy nerezidentů.

Účty nerezidentů zachycují toky a stavy mezi nerezidenty a rezidenty, nezachycují tedy vztahy mezi nerezidenty navzájem, tj. nevyjadřují souhrn ostatního světa. V české praxi je proto používáno stejně podrobné členění jednotlivých toků a stavů do účtů jako u rezidentských sektorů, včetně podrobného členění účtů akumulace a rozvahových účtů.

Tabulka 5: Integrované ekonomické účty, v roce 2005
BĚŽNÉ ÚČTY

v mld. Kč, běžné ceny

U Ž I T Í

Kód	Název	Celkem	Účet výrobků a služeb (zdroje)	Nerezidenti	Národní hospodářství	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	Nefinanční instituce
				S.2	S.1	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15
I. Účet výroby/Účet výrobků a služeb nerezidentů										
P.7	Dovoz zboží a služeb	1 922,7	1 922,7							
P.6	Vývoz zboží a služeb	2 007,8		2 007,8						
P.1	Produkce	7 611,8	7 611,8							
P.2	Mezispotřeba	4 804,0			4 804,0	3 930,1	123,7	205,5	523,0	21,6
D.21 - D.31	Čisté daně z produktů	308,2	308,2							
B.1g	Hrubý domácí produkt/ Hrubá přidaná hodnota	3 116,1			3 116,1	1 749,0	76,1	372,2	595,5	15,0
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	576,7			576,7	343,6	15,1	133,6	82,2	2,2
B.1n	Čistý domácí produkt	2 539,3			2 539,3	1 405,4	61,0	238,6	513,3	12,8
B.11	Saldo dovozu a vývozu	-85,1		-85,1						
II.1.1 Účet tvorby důchodů										
D.1	Náhrady zaměstnancům	1 321,3		22,8	1 298,5	926,6	41,3	237,9	82,5	10,2
D.2 - D.3	Čisté daně z výroby a z dovozu	283,1			283,1	-23,5	0,3	-0,1	-2,1	0,2
D.21 - D.31	Čisté daně z produktů	308,2			308,2					
D.29 - D.39	Ostatní čisté daně z výroby	-25,2			-25,2	-23,5	0,3	-0,1	-2,1	0,2
B.2g	Hrubý provozní přebytek	1 141,1			1 141,1	845,8	34,6	134,3	121,8	4,6
B.3g	Hrubý smíšený důchod	393,4			393,4				393,4	
B.2n	Čistý provozní přebytek	594,8			594,8	502,3	19,4	0,7	69,9	2,5
B.3n	Čistý smíšený důchod	362,9			362,9				362,9	
II.1.2 Účet rozdělení prvotních důchodů										
D.4	Důchod z vlastnictví	619,6		82,5	537,1	332,8	151,2	34,1	18,8	0,2
B.5g	Hrubý národní důchod	2 984,7			2 984,7	602,6	32,1	410,7	1 933,4	5,9
B.5n	Čistý národní důchod	2 408,0			2 408,0	259,0	17,0	277,0	1 851,1	3,8
II.2 Účet druhotného rozdělení důchodů										
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	279,4		1,5	277,9	115,4	16,9	1,7	143,7	0,2
D.61	Sociální příspěvky	520,1		5,5	514,6				514,6	
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	388,0		0,4	387,6	3,1	9,1	375,4		0,0
D.7	Ostatní běžné transfery	319,4		27,8	291,6	99,4	39,8	40,8	108,9	2,6
B.6g	Hrubý disponibilní důchod	2 969,0			2 969,0	476,6	35,6	776,4	1 656,6	23,8
B.6n	Čistý disponibilní důchod	2 392,3			2 392,3	133,0	20,5	642,8	1 574,4	21,7
II.3 Účet znovurozdělení naturálních důchodů										
D.63	Naturální sociální transfery	353,2			353,2			331,2		21,9
B.7g	Hrubý upravený disponibilní důchod	2 969,0			2 969,0	476,6	35,6	445,1	2 009,8	1,9
B.7n	Čistý upravený disponibilní důchod	2 392,3			2 392,3	133,0	20,5	311,5	1 927,5	-0,2
II.4 Účet užití důchodů										
P.4	Skutečná konečná spotřeba	2 205,1			2 205,1			336,2	1 868,8	
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu	2 205,1			2 205,1			667,5	1 515,7	21,9
D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů	19,0			19,0		19,0			
B.8g	Hrubé úspory	763,9			763,9	476,6	16,6	108,9	159,9	1,9
B.8n	Čisté úspory	187,2			187,2	133,0	1,5	-24,7	77,7	-0,2
B.12	Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty			61,9						

Z D R O J E

Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	Neziskové instituce	Národní hospodářství	Nerezidenti	Účet výrobků a služeb (užití)	Celkem	Kód	Název
S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	S.2				
										I. Účet výroby/Účet výrobků a služeb nerezidentů
						1 922,7		1 922,7	P.7	Dovoz zboží a služeb
								2 007,8	P.6	Vývoz zboží a služeb
5 679,1	199,8	577,7	1 118,6	36,6	7 611,8			7 611,8	P.1	Produkce
								4 804,0	P.2	Mezispotřeba
					308,2			308,2	D.21 - D.31	Čisté daně z produktů
1 749,0	76,1	372,2	595,5	15,0	3 116,1			3 116,1	II.1.1	Účet tvorby důchodů
									B.1g	Hrubý domácí produkt / Hrubá přidaná hodnota
1 405,4	61,0	238,6	513,3	12,8	2 539,3			2 539,3	B.1n	Čistý domácí produkt
						-85,1		-85,1	B.11	Saldo dovozu a vývozu
									II.1.2	Účet rozdělení prvotních důchodů
			1 302,4		1 302,4	18,9		1 321,3	D.1	Náhrady zaměstnancům
		289,9			289,9	-6,8		283,1	D.2 - D.3	Čisté daně z výroby a z dovozu
		298,8			298,8	9,4		308,2	D.21 - D.31	Čisté daně z produktů
		-8,9			-8,9	-16,2		-25,2	D.29 - D.39	Ostatní čisté daně z výroby
845,8	34,6	134,3	121,8	4,6	1 141,1			1 141,1	B.2g	Hrubý provozní přebytek
			393,4		393,4			393,4	B.3g	Hrubý smíšený důchod
502,3	19,4	0,7	69,9	2,5	594,8			594,8	B.2n	Čistý provozní přebytek
			362,9		362,9			362,9	B.3n	Čistý smíšený důchod
89,6	148,8	20,5	134,6	1,5	395,0	224,6		619,6	D.4	Důchod z vlastnictví
									II.2	Účet druhotného rozdělení důchodů
602,6	32,1	410,7	1 933,4	5,9	2 984,7			2 984,7	B.5g	Hrubý národní důchod
259,0	17,0	277,0	1 851,1	3,8	2 408,0			2 408,0	B.5n	Čistý národní důchod
		275,9			275,9	3,4		279,4	D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné
3,1	28,1	482,1		0,0	513,3	6,8		520,1	D.61	Sociální příspěvky
			386,4		386,4	1,6		388,0	D.62	Sociální dávky jiné než natur. sociál. transfery
88,8	41,2	25,6	104,1	20,7	280,3	39,1		319,4	D.7	Ostatní běžné transfery
									II.3	Účet znovurozdělení naturálních důchodů
476,6	35,6	776,4	1 656,6	23,8	2 969,0			2 969,0	B.6g	Hrubý disponibilní důchod
133,0	20,5	642,8	1 574,4	21,7	2 392,3			2 392,3	B.6n	Čistý disponibilní důchod
			353,2		353,2			353,2	D.63	Naturální sociální transfery
									II.4	Účet užití důchodů
476,6	35,6	445,1	2 009,8	1,9	2 969,0			2 969,0	B.7g	Hrubý upravený disponibilní důchod
133,0	20,5	311,5	1 927,5	-0,2	2 392,3			2 392,3	B.7n	Čistý upravený disponibilní důchod
476,6	35,6	776,4	1 656,6	23,8	2 969,0			2 969,0	B.6g	Hrubý disponibilní důchod
133,0	20,5	642,8	1 574,4	21,7	2 392,3			2 392,3	B.6n	Čistý disponibilní důchod
							2 205,1	2 205,1	P.4	Skutečná konečná spotřeba
									P.3	Výdaje na konečnou spotřebu
			19,0		19,0			19,0	D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů

Z M Ě N Y Z Á V A Z K Ů A Č I S T Ě H O J M Ě N Í

Nefinanční podniky S.11	Finanční instituce S.12	Vládní instituce S.13	Domácnosti S.14	Neziskové instituce S.15	Národní hospodářství S.1	Nerezidenti S.2	Účet výrobků a služeb	Celkem	Kód	Název
133,0	1,5	-24,7	77,7	-0,2	187,2			187,2	III.1.1	Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů
114,0	0,4	11,1	34,3	2,5	162,3	61,9		61,9	B.8n	Čisté úspory
-17,4	-3,0	-152,1	-3,2	-0,3	-176,1	-8,1		184,2	B.12	Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty
								-184,2	D.9	Kapitálové transfery, příjmové (+)
									D.9	Kapitálové transfery, výdajové (-)
229,6	-1,1	-165,7	108,8	1,9	173,5	75,7		249,1	III.1.2	Účet pořízení nefinančních aktiv
									B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů
							804,6	804,6	P.51	Tvorba hrubého fixního kapitálu
									K.1	Spotřeba fixního kapitálu
							18,4	18,4	P.52	Změny zásob
							2,9	2,9	P.53	Čisté pořízení cenností
									K.2	Čisté pořízení nevyráběných nefinančních aktiv
-9,5	0,1	-101,1	34,1	0,4	-76,0	76,0			III.2	Finanční účet
									B.9	Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-)
									F	Čistý přírůstek závazků
	325,7	-10,7			315,0	190,5		505,6	F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)
-44,8	28,6	71,5			55,3	-9,1		46,3	F.2	Oběživo a vklady
32,6	-12,3	-37,8	116,1	0,5	99,0	48,3		147,3	F.3	Cenné papíry jiné než účasti
77,0	30,7				107,7	72,7		180,4	F.4	Půjčky
	45,3				45,3	3,3		48,6	F.5	Účasti
147,6	65,8	-3,2	30,1	-0,1	240,2	58,9		299,1	F.6	Pojistné technické rezervy
									F.7	Ostatní závazky
23,9	-31,0	-13,9	-19,5	-0,2	-40,8	-45,0		-85,8	III.3.1	Účet ostatních změn objemu aktiv
									K.3-K.10	Ostatní změny objemu celkem
									a K.12	
									K.3	Ekonomický vznik nevyráběných aktiv
									K.4	Ekonomický vznik vyrobených aktiv
									K.5	Přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů
									K.6	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv
									K.7	Ztráty z katastrof
									K.8	Konfiskace bez náhrady
									K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené
45,6	-31,0	-14,0	-19,5	-0,2	-19,2	-45,0		-64,2	K.10	Ostatní změny objemu finančních závazků jinde neuvedené
-21,7		0,1			-21,6			-21,6	K.12	Změny v zatřídění a ve struktuře
									z toho:	
									AN	Nefinanční aktiva
									AN.1	Vyrobena aktiva
									AN.2	Nevyráběná aktiva
-21,7		0,1			-21,6			-21,6	AF	Finanční závazky
134,2	20,8	238,3	174,8	2,9	571,1	32,1		603,2	B.10.2	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv
210,7	46,1	-10,8	-10,4	0,7	236,3	70,9		307,2	III.3.2	Účet přecenění
									K.11	Nominální zisky/ztráty z držby
									AN	Nefinanční aktiva
									AN.1	Vyrobena aktiva
									AN.2	Nevyráběná aktiva
210,7	46,1	-10,8	-10,4	0,7	236,3	70,9		307,2	AF	Finanční závazky
-106,3	53,4	332,9	110,5	2,2	392,7	-28,4		364,3	B.10.3	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby

Z M Ě N Y Z Á V A Z K Ů A Č I S T Ě H O J M Ě N Í

Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	Neziskové instituce	Národní hospodářství	Nerezidenti	Účet výrobků a služeb	Celkem	Kód	Název
S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	S.2				
10 665,8	4 404,3	6 317,8	5 663,5	115,5	27 166,8	2 388,5		29 555,2	IV.1	Počáteční rozvaha
									AN	Nefinanční aktiva
									AN.1	Vyrobená aktiva
									AN.2	Nevyroběná aktiva
6 590,5	4 400,8	1 090,1	509,5	8,8	12 599,7	1 617,2		14 217,0	AF	Finanční závazky
	2 902,5	11,4			2 913,8	277,1		3 190,9	AF.1	Měnové zlato a zvl. práva čerp. (ZPČ)
147,0	167,5	644,4			958,9	916,2		1 875,1	AF.2	Oběživo a vklady
1 091,6	328,7	245,6	417,1	2,6	2 085,6	106,1		2 191,7	AF.3	Cenné papíry jiné než účasti
3 355,9	542,1				3 898,0	152,1		4 050,1	AF.4	Půjčky
	307,7				307,7	22,9		330,6	AF.5	Účasti
1 995,9	152,3	188,7	92,5	6,2	2 435,6	143,0		2 578,6	AF.6	Pojistné technické rezervy
4 075,4	3,4	5 227,7	5 153,9	106,6	14 567,0	771,2		15 338,3	AF.7	Ostatní závazky
									B.90	Čisté jmění
704,4	572,0	400,5	510,3	7,9	2 195,1	470,3		2 665,4	IV.2	Změny v rozvaze
									AN	Nefinanční aktiva
									AN.1	Vyrobená aktiva
									AN.2	Nevyroběná aktiva
446,9	498,9	-4,9	116,2	0,9	1 057,9	390,7		1 448,7	AF	Finanční závazky
	334,7	-10,7			324,0	190,8		514,8	AF.1	Měnové zlato a zvl. práva čerp. (ZPČ)
-16,9	60,9	65,2			109,2	45,5		154,6	AF.2	Oběživo a vklady
26,4	-14,8	-42,3	113,8	0,4	83,6	49,6		133,2	AF.3	Cenné papíry jiné než účasti
282,1	41,4				323,5	83,0		406,5	AF.4	Půjčky
	49,8				49,8	3,3		53,2	AF.5	Účasti
155,2	26,9	-17,1	2,3	0,4	167,8	18,5		186,3	AF.6	Pojistné technické rezervy
257,5	73,1	405,4	394,2	7,0	1 137,2	79,6		1 216,8	AF.7	Ostatní závazky
									B.10	Změny čistého jmění
									vlivem:	
229,6	-1,1	-165,7	108,8	1,9	173,5	75,7		249,1	B.10.1	úspor a kapitál. transferů
134,2	20,8	238,3	174,8	2,9	571,1	32,1		603,2	B.10.2	ostat. změn objemu aktiv
-106,3	53,4	332,9	110,5	2,2	392,7	-28,4		364,3	B.10.3	nominál. zisků/ztrát z držby
11 370,2	4 976,3	6 718,3	6 173,8	123,3	29 361,9	2 858,8		32 220,7	IV.3	Konečná rozvaha
									AN	Nefinanční aktiva
									AN.1	Vyrobená aktiva
									AN.2	Nevyroběná aktiva
7 037,3	4 899,7	1 085,2	625,7	9,7	13 657,7	2 008,0		15 665,6	AF	Finanční závazky
	3 237,2	0,7			3 237,8	467,9		3 705,7	AF.1	Měnové zlato a zvl. práva čerp. (ZPČ)
130,1	228,4	709,6			1 068,1	961,6		2 029,7	AF.2	Oběživo a vklady
1 118,0	313,9	203,3	530,9	3,1	2 169,2	155,7		2 324,9	AF.3	Cenné papíry jiné než účasti
3 638,1	583,5				4 221,5	235,1		4 456,6	AF.4	Půjčky
	357,6				357,6	26,2		383,8	AF.5	Účasti
2 151,2	179,2	171,6	94,8	6,6	2 603,4	161,4		2 764,9	AF.6	Pojistné technické rezervy
4 332,9	76,5	5 633,1	5 548,1	113,6	15 704,3	850,8		16 555,0	AF.7	Ostatní závazky
									B.90	Čisté jmění

Charakteristika ukazatelů

Každý ukazatel (transakce, ostatní toky a stavy) je v národních účtech označen kódem, který je v souladu s mezinárodním standardem ESA 1995, nebo z něj vychází. Operace s výrobky a službami se označují kódem P, rozdělovací transakce kódem D, vyrovnávací položky kódem Bg (v hrubém pojetí včetně spotřeby fixního kapitálu) nebo Bn (v čistém pojetí – po vyloučení spotřeby fixního kapitálu), transakce s finančními nástroji kódem F a ostatní položky akumulace kódem K. Stavy nefinančních aktiv uváděné v počáteční a konečné rozvaze se označují kódem AN a stavy finančního majetku včetně ostatních pohledávek a závazků se označují kódem AF.

Produkce výrobků a služeb (P.1) představuje hodnotu tržního i netržního zboží a služeb, které jsou výsledkem produkční činnosti rezidentských jednotek v daném období na území České republiky. Tvoří ji:

tržní produkce (P.11), která obsahuje zejména tržby z prodeje výrobků a služeb vlastní výroby, obchodní rozpětí a změnu stavu nedokončené výroby a výrobků;

produkce pro vlastní konečné užití (P.12), tj. zejména aktivace výrobků a služeb, zemědělská produkce domácností pro vlastní spotřebu, individuální bytovou výstavbu domácností a odhad imputovaného nájmu domácností bydlících ve vlastních domech a bytech;

ostatní netržní produkce (P.13), která je součtem ostatní netržní produkce poskytované za ekonomicky nevýznamné ceny (P.131 – platby za ostatní netržní produkci) a ostatní netržní produkce poskytované zdarma (P.132 – bezplatná ostatní netržní produkce). Bezplatná ostatní netržní produkce (P.132) je vyjádřena jako rozdíl mezi vynaloženými provozními náklady včetně čistých daní z výroby a dovozu vládních institucí a neziskových institucí sloužících domácnostem a jejich tržbami z prodeje výrobků a služeb (P.11+P.131) a produkcí pro vlastní konečné užití (P.12).

Mezispotřeba (P.2) představuje hodnotu výrobků a služeb spotřebovaných v průběhu příslušného období rezidentskými výrobci v procesu výroby jiných výrobků a služeb.

Výdaje na konečnou spotřebu (P.3) zahrnují výdaje na konečnou spotřebu domácností, vládních institucí a neziskových institucí sloužících domácnostem. Konečná spotřeba vyjadřuje hodnotu výrobků a služeb k uspokojení kolektivních a individuálních potřeb. Rozděluje se z hlediska úhrady (kdo převážně hradí) a z hlediska spotřebitele. Výdaje na konečnou spotřebu se dále člení na:

výdaje na individuální spotřebu (P.31), které jsou součtem výdajů na individuální spotřebu domácností, vládních a neziskových institucí. Výdaje domácností na individuální spotřebu zahrnují zejména nákupy výrobků a tržních služeb, propočtené nájemné za domácnosti bydlící ve vlastních obydlích, hodnotu výrobků produkovaných domácnostmi pro vlastní spotřebu, např. ovoce nebo zeleninu; výrobky a služby poskytované zdarma nebo se slevou a nákupy českých turistů v zahraničí. Výdaje hrazené vládními institucemi se definují ve výši bezplatně poskytovaných netržních služeb v oblasti školství, zdravotnictví, bydlení, odstraňování odpadů, kultury a sportu apod. a naturálních sociálních dávek. Výdaje neziskových institucí sloužících domácnostem na konečnou spotřebu jsou stanoveny ve výši jejich bezplatných netržních služeb a celé se považují za výdaje na individuální konečnou spotřebu;

výdaje na kolektivní spotřebu (P.32) vládních institucí jsou stanoveny v rozsahu jejich výdajů na kolektivní spotřebu podle odpovídajících funkcí (COFOG). Jsou vypočteny jako rozdíl mezi celkovou výší bezplatně poskytnutých netržních služeb všech institucionálních jednotek zařazených do sektoru vládních institucí a netržní produkcí služeb zajišťujících individuální spotřebu.

Skutečná konečná spotřeba (P.4) představuje součet skutečné konečné spotřeby domácností (P.41, resp. součet výdajů domácností, vládních institucí a neziskových institucí sloužících domácnostem na individuální spotřebu) a skutečné konečné spotřeby vládních institucí (P.42, což je totožné s výdaji vládních institucí na kolektivní spotřebu). Úhrnná skutečná konečná spotřeba (P.4) je proto shodná s úhrnem všech výdajů na konečnou spotřebu (P.3).

Tvorba hrubého fixního kapitálu (P.51) zahrnuje pořízení a úbytky hmotných (P.511) a nehmotných fixních aktiv (P.512) a zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv (P.513). Pořízení fixních aktiv tvoří nové investice, investice ve vlastní režii, technické zhodnocení (rekonstrukce, modernizace), nákupy a bezúplatná nabytí stávajícího dlouhodobého majetku včetně výdajů na pořízení fixních aktiv v hodnotě vyšší než 20 tisíc Kč. Úbytky fixních aktiv představují prodeje a bezúplatná předání stávajícího dlouhodobého majetku.

Změna zásob (P.52) představuje rozdíl mezi hodnotou přírůstků a úbytků zásob po vyloučení vlivu cenových změn a nahodilých událostí.

Čisté pořízení cenností (P.53) představuje pořízení takového produktu, který není prvotně určen pro výrobu nebo spotřebu, za normálních podmínek se v průběhu času fyzicky neznehodnocuje a jeho majitel jej nabývá a drží hlavně za účelem uchování hodnot.

Vývoz (P.6) a dovoz (P.7) představuje hodnotu zboží a služeb směňovaných mezi rezidentskými a nerezidentskými jednotkami. Součástí dovozu je například i spotřeba českých občanů v cizině a naopak součástí vývozu je i spotřeba cizinců v České republice. Vývoz je zachycen v cenách FOB (cena na hranici vyvážející země) a dovoz je zachycen v cenách CIF (cena na hranici dovážející země) v tabulkách dodávek a užití a pro účely odhadu HDP. V sektorových účtech je vývoz i dovoz shodně zachycen v cenách FOB.

Náhrady zaměstnancům (D.1) – peněžní i naturální, zahrnují mzdy a platy a sociální příspěvky placené zaměstnavatelem:

mzdy a platy (D.11) představují celkové odměny zaměstnancům za jimi provedenou práci. Obsahují mzdy a platy za vykonanou práci pro zaměstnavatele, platy společníků firmy nebo členů družstev, dále platy a uniformy vojáků z povolání; zahrnují se i příspěvky věnované zaměstnancům na dopravu do práce a z práce, na stravování, na jejich kulturní nebo sportovní vyžití a jiné. Uvádějí se před odpočtem daně z příjmu, zákonných (povinných) příspěvků na sociální a zdravotní pojištění, případně jiných srážek;

sociální příspěvky placené zaměstnavatelem (D.12) za jeho zaměstnance na všeobecné sociální a zdravotní pojištění, na penzijní a zdravotní připojištění a přímé sociální podpory od zaměstnavatelů (nenávratné výpomoci hrazené např. ze sociálního fondu) a náhrada mzdy (nemocenské) hrazené zaměstnavatelem v období pracovní neschopnosti zaměstnanců (po dobu vymezenou zákonem).

Daně z výroby a dovozu (D.2) – nepřímé daně, zahrnují daně z produktů (např. daň z přidané hodnoty, cla, daně z dovozu, spotřební daně aj.) a ostatní daně z výroby (např. daně z nemovitostí, silniční daň, poplatky za znečištění vod a ovzduší aj.). Základem pro výpočet jsou údaje o daňových příjmech upravené metodou časového posunu.

Dotace (D.3) – jsou jednostranné platby vládními nebo evropskými institucemi výrobcům. Člení se na dotace na produkty a ostatní dotace na výrobu:

dotace na produkty (D.31) se poskytují na jednotku vyráběných výrobků a poskytovaných služeb; mají většinou charakter kompenzační ztrát ve výrobě a při poskytování služeb; jsou to např. dotace na osobní dopravu, na zemědělské produkty, na teplo nebo příspěvky příspěvkovým organizacím zatříděným v sektoru nefinančních podniků (např. do školství);

ostatní dotace na výrobu (D.39) obsahují zejména dotace na úhradu ztráty, dotace na útlum těžby, dotace podnikatelským subjektům a dotace podnikům, které zaměstnávají osoby se změněnou pracovní schopností nebo dotace na výrobu z fondů EU.

Čisté důchody z vlastnictví (D.4) vyjadřují saldo mezi přijatými a vydanými důchody z vlastnictví finančních a hmotných nevyráběných aktiv (půdy, vnitrozemských vod, např. rybníků a ložisek nerostných zdrojů). Obsahují úroky (z vkladů, dlužních úpisů a půjček upravené o hodnotu finančních služeb nepřímo měřených – FISIM), imputované úroky z pojištění, pachtovné (rentu), dividendy, některé další důchody z rozděleného zisku a čerpání podnikatelského důchodu.

Běžné daně z důchodů, ze jmění aj. (D.5) zahrnují daně z příjmu a daň z kapitálových zisků (přímé daně) včetně daňových doplatků a penále. Jsou to daně z příjmu fyzických a právnických osob, včetně daní z úroků, dividend, z osobních výher a loterií nebo z nákupů a prodejů nemovitého majetku. Základem pro výpočet jsou údaje o daňových příjmech upravené metodou časového posunu. Dále jsou zde zahrnuty některé správní poplatky (např. poplatky za psy nebo za povolení k vjezdu apod.). Daně z majetku nejsou v soustavě daní ČR zavedeny.

Sociální příspěvky (D.61) – povinné i dobrovolné, se rozdělují na skutečné a imputované sociální příspěvky. Skutečné sociální příspěvky zobrazují souhrnně všechny platby těm, kdo poskytují sociální dávky, tj. příspěvky na povinné sociální, zdravotní a povinné úrazové pojištění a na penzijní připojištění. Sledují se dále v rozdělení podle plátců (příspěvky placené zaměstnavatelem za své zaměstnance, zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými, vč. samoplátců). Imputované sociální příspěvky jsou přímé sociální podpory od zaměstnavatelů. Tato druhá imputace vyplývá z potřeb vyrovnání vztahu k sociálním dávkám.

Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery (D.62) obsahují dávky vyplývající z účasti ve všeobecném sociálním pojištění (důchody, nemocenské aj.), v povinném úrazovém pojištění (které platí zaměstnavatel za své zaměstnance) a v penzijním připojištění. Dále jsou obsaženy peněžní sociální dávky hrazené obcemi v rámci péče o rodinu nebo o staré občany a náhrada mzdy (nemocenské) hrazená zaměstnavatelem v období pracovní neschopnosti jejich zaměstnanců.

Ostatní běžné transfery (D.7) zahrnují přijaté nebo vydané ostatní běžné transfery. Jsou to platby neživotního pojištění, platby uvnitř vlády, běžná mezinárodní spolupráce a ostatní běžné transfery. Neživotní pojištění je zachyceno jako čisté pojistné (tj. pojistné snížené o hodnotu pojišťovacích služeb) a jako pojistné

náhrady; nezahrnují se transakce související se životním pojištěním, penzijním připojištěním ani se všeobecným sociálním a zdravotním pojištěním. Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí obsahují neinvestiční transfery mezi státním rozpočtem a rozpočty orgánů místních vládních institucí; transfery mezi jednotkami stejného subsektoru sektoru vládních institucí jsou vyloučeny (např. mezi státním rozpočtem a veřejnými vysokými školami). Běžná mezinárodní spolupráce představuje transfery mezi vládou ČR a vládami jiných zemí nebo mezinárodními organizacemi (např. platby v rámci Evropské unie, OSN nebo dotace z fondů EU, potravinovou, technickou a jinou výpomoc). Ostatní běžné transfery pak zahrnují členské příspěvky a finanční podpory politickým, odborovým, církevním a podobným institucím, platby na humanitární účely (běžné transfery neziskovým institucím sloužícím domácnostem), finanční pomoci a dary od příbuzných a částky výživného (tj. soukromé mezinárodní transfery) a jiné transfery, které nebyly zahrnuty v předchozích položkách (např. výhry, resp. sázky do výše výher, pokuty ve správním a blokovém řízení, sankční a regresní náhrady apod.).

Naturální sociální transfery (D.63) jsou transfery domácnostem od vládních institucí nebo od neziskových institucí sloužících domácnostem (NISD). Představují hodnotu výrobků a služeb poskytnutých zejména ve formě zdravotní a sociální péče, vzdělání, bydlení. Jsou to zejména naturální dávky související se zdravotním pojištěním (platby za zdravotní pomůcky, lékařské, zubní ošetření, operace apod.) hrazené zdravotními pojišťovnami těm, kdo toto zboží a služby poskytují. Dále jsou zde obsaženy věcné dávky poskytované obcemi a hodnota výrobků a služeb v rozsahu výdajů vládních institucí a NISD na individuální spotřebu.

Změna čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů (D.8) je částka, o kterou se upravují disponibilní důchody domácností a penzijních fondů, aby se vyrovnaly jejich úspory se změnami stavu technických pojistných rezerv ve finančním účtu. Je stanovena jako rozdíl mezi přijatým pojistným a vyplacenými důchody. Životní pojištění domácností se v národních účtech chápe jako úspora.

Kapitálové transfery (D.9) jsou transakcemi, které mají za následek změnu vlastnictví hmotných, nehmotných nebo finančních aktiv. Jsou to kapitálové daně (daně z dědictví a darovací daně), investiční dotace, resp. granty (např. z fondů EU) a ostatní kapitálové transfery, zejména dědictví a dary investičního charakteru, privatizační transfery (restituční hmotné i finanční náhrady, bezplatné převody majetku (s výjimkou půdy) nebo transfery z titulu realizovaných vládních garancí a odpuštění dluhu.

Nefinanční aktiva (AN) zahrnují vyrobená a nevyráběná aktiva. Vyrobená aktiva (AN.1) se dále člení na fixní aktiva (AN.11), zásoby (AN.12) a cennosti (AN.13).

Fixní aktiva (AN.11) zahrnují hmotná fixní aktiva (AN.111) a nehmotná fixní aktiva (AN.112). Hmotná fixní aktiva představují budovy a stavby, stroje a zařízení, pěstovaná aktiva. Mezi nehmotná fixní aktiva je klasifikován geologický průzkum, počítačové programové vybavení, původní kulturní a umělecká díla.

Zásoby (AN.12) tvoří materiál a suroviny určené pro mezispotřebu, nedokončená produkce, hotové výrobky a obchodní zboží. Součástí zásob jsou i strategické rezervy státu, stavby vykazované u producentů a zásoby dřeva na pni lesních porostů.

Cennosti (AN.13) obsahují například drahé kameny a vzácné kovy, starožitnosti a ostatní umělecké nebo sběratelské předměty, které jejich majitelé nabývají a drží za účelem uchování hodnot.

Nevyráběná aktiva (AN.2) představují hmotná nevyráběná aktiva (AN.21), tj. půdu, podzemní zdroje, nepěstované biologické zdroje a vodní zdroje a nehmotná nevyráběná aktiva (AN.22), např. patenty, nebo nakoupenou dobrou pověst (goodwill) nebo emisní povolenky.

Finanční aktiva (F, AF) obsahují platební prostředky, finanční pohledávky a ekonomická aktiva, která jsou svou povahou blízká finančním pohledávkám.

Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (F.1, AF.1). Měnové zlato je finančním aktivem České národní banky a je součástí devizových rezerv ČR. Zvláštní práva čerpání jsou mezinárodní rezervy aktiv u Mezinárodního měnového fondu. Pro jejich držitele představují výlučná a bezpodmínečná práva získat jiná rezervní aktiva; vytvářejí rámec disponibilních úvěrů.

Oběživo a vklady (F.2, AF.2) v národní a cizí měně zahrnují oběživo (bankovky a mince, používané v platebním styku – F.21, AF.21), převoditelné vklady (vklady na běžných a žirových účtech, na vkladních knížkách bez výpovědní lhůty, nebo na cestovních vkladních knížkách – netermínované vklady – F.22, AF.22) a ostatní vklady (F.29, AF.29) – termínované, či jinak omezené vklady, vč. úsporných vkladů a nepřevoditelných dluhových cenných papírů, depozitních certifikátů a vkladových listů.

Dluhové cenné papíry (F.3, AF.3), resp. cenné papíry jiné než účasti obsahují cenné papíry úvěrového a jemu podobného charakteru (obvykle převoditelné), zejména krátkodobé směnky a pokladniční poukázky (se splatností do jednoho roku – F.331, AF.331), dlouhodobé směnky, dluhopisy a jiné (jejichž doba

splatnosti je delší než 1 rok, případně není určena – F.332, AF.332) a dále údaje za finanční deriváty (F.34, AF.34).

Půjčky (F.4, AF.4) zahrnují zejména bankovní úvěry (investiční, spotřebitelské, hypoteční aj.), dále půjčky (včetně půjček vyplývajících z finančního leasingu) a jiné návratné finanční výpomoci mezi institucionálními jednotkami, vč. vztahů k Mezinárodnímu měnovému fondu nebo zemím Evropské unie (v souladu s platební bilancí). Sledují se v rozdělení na krátkodobé (F.41, AF.41) – se splatností do jednoho roku a na požádání a dlouhodobé (F.42, AF.42), se splatností delší než jeden rok.

Účasti (F.5, AF.5) představují podíl na majetku korporací nebo kvazikorporací a vyjadřují nárok na důchod z vlastnictví. Je to hodnota, kterou institucionální jednotky vykazují ve svých aktivech jako majetkové účasti (akcie, podíly) v listinné i zaknihované podobě. Na straně pasív jsou uvedeny především jako základní kapitál nefinančních a finančních společností. Položka F.5, AF.5 se sleduje v rozdělení na účasti v akciových společnostech, bez účastí v investičních společnostech a fondech (F.51, AF.51), účasti v investičních společnostech a fondech (F.52, AF.52) a položka jiné účasti (F.513, AF.513) obsahuje účasti ve společnostech s ručením omezeným nebo družstvech apod. V položce jiné účasti (F.513, AF.513) jsou zachyceny i změny v účastech vlády ve veřejných společnostech (státních, příspěvkových organizacích zařazených v sektoru nefinančních podniků a finančních institucí). Rozdělení položky F.51, AF.51 na kótované (F.511, AF.511) a nekótované akcie (F.512, AF.512) je provedeno od roku 1999.

Pojistné technické rezervy (F.6, AF.6) představují změnu v čistém podílu domácností na rezervách životního pojištění a penzijního připojištění – F.61, AF.61 (tj. změnu technických rezerv na životní pojištění, na pojistná plnění, na úhradu finančního závazku z finančního umístění jménem pojištěných, ostatních rezerv životního pojištění) a změnu stavu rezerv předplaceného pojištění a nevyrovnaných pohledávek – F.62, AF.62 (tj. rezerv na pojistné jiných období, na pojistná plnění, na vyrovnání mimořádných rizik, na prémie a slevy). V této položce nejsou zahrnuty změny stavu rezerv souvisejících se všeobecným sociálním a zdravotním pojištěním. Od roku 2004 jsou zachycovány v brutto pojetí, tj. včetně vztahu k zajistitelům.

Ostatní pohledávky/závazky (F.7, AF.7) zahrnují obchodní úvěr (tj. pohledávky/závazky z dodavatelsko-odběratelských vztahů s výjimkou bankovního úvěru a půjček na financování obchodního úvěru) a zálohy na výrobky a služby (F.71, AF.71) a jiné pohledávky/závazky (F.79, AF.79), které nebyly zohledněny v jiných položkách finančního účtu a vztahují se např. k daním, sociálním příspěvkům, úrokům, mzdám atd.

Spotřeba fixního kapitálu (K.1) představuje snížení hodnoty fixních aktiv vlivem fyzického a morálního opotřebení. Za všechny typy fixních aktiv je v celé časové řadě počítána metodou nepřetržité inventarizace (PIM).

Čisté pořízení nevyroběných nefinančních aktiv (K.2) obsahuje pořízení a úbytky hmotných (K.21) a nehmotných nevyroběných aktiv (K.22). Náklady na převody vlastnictví nevyroběných aktiv jsou však součástí tvorby hrubého fixního kapitálu (P.51). Přírůstky a úbytky hmotných nevyroběných aktiv se za národní hospodářství jako celek vyrovnají, neboť všichni vlastníci těchto aktiv jsou považováni za rezidenty.

Ostatní změny objemu aktiv (K.3 až K.10 a K.12) zachycují dopad mimořádných a nepředvídaných událostí na objem aktiv. V národních účtech se sleduje vznik nevyroběných aktiv, jako např. objevy využitelných přírodních zdrojů nebo zavedení emisních povolenek (K.3) a vyrobených aktiv (K.4), přirozený růst nepěstovaných biologických aktiv (K.5), zánik nevyroběných aktiv, jako např. vyčerpání přírodních zdrojů (K.6), ztráty z katastrof (K.7), konfiskace bez náhrady (K.8), ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené (K.9), např. převody půdy, ztráty z titulu požáru, krádeží nebo napadení zásob hmyzem. Rovněž se zahrnují ostatní změny objemu z titulu změn v sektorovém zařazení a zařazení aktiv a závazků a dále změn ve struktuře institucionálních jednotek (K.12).

Zisky nebo ztráty z držby (K.11) vyjadřují změnu hodnoty aktiva (závazku i čistého jmění) v důsledku změn v úrovni a struktuře cen. Z analytického hlediska je velmi důležité, že systém rozděluje nominální zisky nebo ztráty z držby (K.11) na neutrální (K.11.1) a reálné (K.11.2). Neutrální zisky z držby vyjadřují změnu všeobecné hladiny cen (pro všechna aktiva a závazky jsou počítány jedním cenovým indexem pro konečné národní užití s vyloučením změny zásob). Reálné zisky z držby jsou spočteny jako rozdíl mezi nominálními a neutrálními zisky z držby a vyjadřují hodnotu, jakou vlastník daného aktiva či závazku získal či ztratil za sledované období v poměru k pohybu cen ostatních aktiv.

Hrubý domácí produkt (B.1g) nebo čistý domácí produkt (B.1n) – hrubý domácí produkt v kupních cenách je odhadován na základě výrobní, výdajové a důchodové metody. Výrobní metoda je založena na souhrnu přidané hodnoty a čistých daní z produktů. Výdajová metoda spočívá v součtu výdajů na konečnou spotřebu, tvorbu hrubého kapitálu a čistého vývozu. Důchodová metoda je založena na součtu náhrad zaměstnancům, hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu a čistých daní z výroby a dovozu.

Provozní přebytek – hrubý (B.2g) nebo čistý (B.2n) – představuje zejména zisky podnikatelských subjektů (korigované o zisk z držby zásob), úroky a jiné důchody z vlastnictví kapitálu, tj. majetkové a podnikatelské důchody. Je stanoven jako rozdílová položka mezi hrubou přidanou hodnotou, náhradami zaměstnancům a čistými daněmi z výroby a z dovozu. Provozní přebytek v sektoru domácností je zaznamenáván pouze u činnosti bydlení ve vlastním obydlí.

Smíšený důchod – hrubý (B.3g) nebo čistý (B.3n) – je souhrnem důchodu z podnikání (zisku) a důchodu z pracovní činnosti osob samostatně výdělečně činných.

Podnikatelský důchod – hrubý (B.4g) nebo čistý (B.4n) – je bilanční položkou účtu podnikatelských důchodů, je vyrovnávací položkou odpovídající pojmu běžného zisku před rozdělením a zdaněním daní z příjmů, jak se běžně používá v podnikovém účetnictví.

Národní důchod – hrubý (B.5g) nebo čistý (B.5n) – je bilanční položkou účtu rozdělení prvotních důchodů, tj. důchodů z využívání výrobních činitelů (práce, půdy a kapitálu, včetně čistých daní z výroby a dovozu); je součtem sald prvotních důchodů za jednotlivé rezidentské sektory.

Disponibilní důchod – hrubý (B.6g) nebo čistý (B.6n) – je výsledkem tvorby a rozdělení důchodů a proto bilanční položkou účtu druhotného rozdělení důchodů. Je to částka, kterou ekonomické subjekty mohou věnovat na konečnou spotřebu a na úspory, tj. na akumulaci v hmotných, nehmotných nebo finančních aktivech.

Upravený disponibilní důchod – hrubý (B.7g) nebo čistý (B.7n) – je vyrovnávací položkou účtu znovurozdělení naturálních důchodů. Je tvořen disponibilními důchody sektorů upravenými o naturální sociální transfery mezi sektory. V úhrnu za národní hospodářství je totožný s disponibilním důchodem (B.6).

Úspory – hrubé (B.8g) nebo čisté (B.8n) – jsou vyrovnávací položkou účtu užití důchodů. Představují částku, která je (při kladných úsporách) k dispozici na pořízení hmotných, nehmotných nebo finančních aktiv nebo na snížení finančních závazků, anebo (při záporných úsporách) musí být zajištěna snížením těchto aktiv nebo zvýšením závazků. Celkové zdroje akumulace za jednotlivé sektory jsou však vyšší nebo nižší o vliv kapitálových transferů. V sektorech vládních institucí, NISD a domácností jsou úspory rozdílem mezi disponibilními důchody a konečnou spotřebou. V ostatních sektorech se rovnají disponibilnímu důchodu.

Čisté půjčky (+) nebo čisté výpůjčky (-) (B.9) vyjadřují částku, kterou je daný sektor schopen půjčit nebo nucen si vypůjčit od jiného sektoru. Za národní hospodářství jako celek vyjadřují zdroje, které národní ekonomika dala k dispozici nerezidentům nebo které si od nich vypůjčila. V sektoru vládních institucí, po promítnutí úroků z operací se swapy a termínovými úrokovými dohodami se vládní přebytek nebo deficit (EDP B.9) posuzuje ve vztahu k HDP ve smyslu maastrichtských kritérií (3 %). Položka B.9 je bilanční položkou kapitálového účtu a měla by odpovídat stejné položce ve finančním účtu, kde vyjadřuje celkovou změnu finančních aktiv a pasív. Mezi oběma přístupy k výpočtu vyrovnávací položky zpravidla existuje statistická diskrepance. Odráží používání rozdílných informačních zdrojů, nepřesností, chyby a omyly při sestavování a zpracování údajů účetních nebo statistických výkazů, působí zde i vliv nedůsledného dodržování metodického pojetí jednotlivých položek. Finální statistická diskrepance je v procesu bilancování jednotlivých nefinančních i finančních transakcí minimalizována a nakonec obvykle umístěna do ostatních závazků a pohledávek (F.7).

Změny čistého jmění (B.10) vyjadřují změny hodnoty aktiv a závazků v průběhu účetního období a shrnují částky zachycené v jednotlivých účtech akumulace, tj. změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů, změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv a změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby.

Saldo dovozu a vývozu zboží a služeb (B.11) – jestliže je kladné, existuje přebytek pro nerezidenty a deficit pro tuzemské národní hospodářství, a naopak v případě, že je záporné.

Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty (B.12) je výsledkem transakcí mezi rezidentskými a nerezidentskými institucionálními jednotkami v prvotním a druhotném rozdělení důchodů.

Čisté jmění (B.90) za národní hospodářství celkem se používá též pojem národní bohatství. Čisté jmění národního hospodářství celkem je součtem čistého jmění institucionálních sektorů. Představuje hodnotu nefinančních aktiv celého národního hospodářství plus saldo finančních aktiv a závazků vůči nerezidentům.

1-3. Historie sestavování národních účtů v České republice

Bilance národního hospodářství

Práce na soustavě vrcholných národohospodářských ukazatelů měla v bývalém Československu dlouholetou tradici. Od roku 1953 až do roku 1990 byly každoročně sestavovány „Bilance národního hospodářství (BNH)". Tato soustava bilancí zahrnovala zejména „Bilanci tvorby a užití společenského produktu a národního důchodu", „Úhrnnou finanční bilanci", „Bilanci nevýrobní sféry", „Bilanci úplných důchodů obyvatelstva", „Bilanci peněžních příjmů a výdajů obyvatelstva", „Bilanci práce" a „Bilanci základních fondů".

Od roku 1962 byly v pětileté periodicitě sestavovány bilance meziodvětvových vztahů (v osmdesátých letech v rozměru cca 500 x 500 komodit). Poslední bilance meziodvětvových vztahů byla sestavena za rok 1987, a propočtovou metodou (v agregované podobě 30x30) i za roky 1989 a 1990.

Od poloviny 70. let byl čtvrtletně prováděn odhad vybraných makroekonomických ukazatelů v běžných i ve stálých cenách a později byla sestavována čtvrtletně relativně podrobná celá bilance tvorby a užití společenského produktu a národního důchodu.

Práce na soustavě vrcholných národohospodářských ukazatelů za Českou republiku se začaly rozvíjet hned po federalizaci Československa, tj. od počátku 70. let. S výjimkou „Úhrnné finanční bilance" byly sestavovány všechny bilance soustavy. „Bilance peněžních příjmů a výdajů obyvatelstva" a „Bilance práce" byly sestavovány také v členění podle krajů. Za roky 1973, 1977, 1982 a 1987 byly sestaveny i „Bilance meziodvětvových vztahů".

Přechod na systém národních účtů

Zavedení systému národních účtů – v roce 1990 přijala federální vláda rozhodnutí o zavedení systému národních účtů v československé statistice. V souladu s asociačními dohodami s Evropským společenstvím rozhodl Federální statistický úřad, že bude implementován tehdy platný evropský systém národních účtů (ESA78, European System of Integrated Economic Accounts).

Přechod na systém národních účtů byl však výrazně ovlivněn transformačními problémy celé tehdejší statistiky. S výjimkou „Bilance peněžních příjmů a výdajů obyvatelstva" a „Bilance základních fondů" nebyly za rok 1991 dokončeny žádné bilance soustavy BNH a nebyly sestaveny ani národní účty. Místo ročních dat byly proto využívány pouze čtvrtletní odhady některých makroekonomických ukazatelů soustavy BNH. Převod těchto ukazatelů do metodiky SNA byl prováděn na základě metodických doporučení Statistické komise OSN, No: F20 (obdobně jako za předchozí léta).

Počínaje rokem 1992 začaly být každé čtvrtletí sestavovány čtvrtletní **odhady úrovně a vývoje užití HDP** a jeho složek za ČSFR, ČR i SR. Tím byly uspokojeny základní požadavky mezinárodních institucí (zejména MMF a OECD), ale i tuzemských uživatelů. Současně to umožnilo soustředit kapacity na implementaci národních účtů jako uceleného systému.

Zánikem Československa, resp. Federálního statistického úřadu došlo k výraznému omezení pracovních kapacit. Sestavování BNH se v roce 1990 celkově věnovalo více než 50 pracovníků všech tří statistických úřadů (25 na FSÚ a po 15 na ČSÚ a SŠÚ) v úzké spolupráci s výzkumným ústavem FSÚ sídlícím v Bratislavě, zatímco následnou implementaci SNA na ČSÚ zabezpečovalo od roku 1993 cca 25 pracovníků.

První soustava národních účtů za Českou republiku byla sestavena za rok 1992. Odpovídala v podstatě metodice ESA 1978. Tato sestava se skládala ze tří hlavních částí: sektorově členěných nefinančních účtů, sektorově členěného finančního účtu a komoditně-odvětvových tabulek dodávek a užití. Účty produkce a tvorby důchodu sektoru nefinančních podniků a sektoru vládních institucí byly členěny i do subsektorů. Hlavní důraz v celé soustavě za rok 1992 byl kladen na tabulky produkce a užití, poprvé zde byly použity mezinárodní klasifikace odvětví a produktů. Za rok 1992 byla sestavena také „Bilance peněžních příjmů a výdajů obyvatelstva".

Soustava národních účtů za rok 1993 byla poznamenána zejména přijetím rozhodnutí o aplikaci revidovaného systému národních účtů (SNA 1993, resp. ESA 1995). Došlo také k určitému posunu priorit. Účty sektorů nefinančních podniků, finančních institucí a institucí sektoru vlády byly již důsledně **členěny do subsektorů**, a to nejen za všechny nefinanční účty, ale i za finanční účet. Kromě toho všechny položky účtu výroby a účtu tvorby důchodů za všechny sektory i subsektory byly již **členěny do odvětví**. Nebyly však dokončeny tabulky dodávek a užití, a z tohoto důvodu nebyly provedeny ani přepočty do stálých cen. Tento nedostatek celého systému pokračoval až do revize v roce 1999, a dále pak až do revize v roce 2004. Tabulky za roky 1995, 1999 a 2000 byly sice sestaveny, avšak vždy s velkým časovým odstupem.

Od roku 1994 došlo k dalšímu prohloubení a provázání celého systému národních účtů. Součástí celého systému se stala i **počáteční a konečná rozvaha a účet ostatních změn objemu a účet přecenění**. Tímto byly položeny základy pro další budování a zkvalitňování soustavy národních účtů v komplexní podobě. I nadále však přetrvávala relativní odtrženost systému národních účtů od ostatních částí statistického systému České republiky.

Přechod na systém národních účtů doprovázela řada komplikací, jejich příčiny byly jak ve změně ekonomického prostředí, tak i ve změně samotné statistiky. **Změny v ekonomice**, zejména rychlý průběh privatizace, změny v zahraničně-ekonomické orientaci a masový rozvoj podnikatelské aktivity kladly daleko větší nároky na statistiku, vyžadovaly nové informace, nové statistické postupy a hlubší analýzy věrohodnosti zjištěných údajů.

Změny ve statistice, zejména změny v metodice, klasifikacích, v pojetí statistické jednotky, systému statistických zjišťování i v samotných zdrojích dat byly tak překotné a takového zásadního rázu, že samy o sobě značně zkomplikovaly nebo zcela znemožnily srovnatelnost časových řad většiny hodnotových ukazatelů. Například v roce 1991 byla ne zcela uvážene zavedena závodová statistika, a to hned v masovém měřítku, poté bylo toto statistické zjišťování postupně omezováno, až v roce 1997 bylo úplně zrušeno a nahrazeno zjišťováním pouze z podnikové úrovně. Další zásadní změnou byl ústup od zpracování účetních výkazů a přechod na výběrová statistická zjišťování za malé ekonomické subjekty. Systém výběrů a navazujících dopočtů na úplné soubory jednotek byl postupně zdokonalován, současně se to však stalo i další příčinou nesrovnatelnosti časových řad.

Mimořádná revize 1999

Požadavky uživatelů na sladění časových řad souhrnných makroekonomických ukazatelů spolu s vnitřní potřebou dlouhé časové řady pro modelování sezónního vyrovnání čtvrtletních makroagregátů vedly ČSÚ k revizi dříve publikovaných údajů. Revize byla dokončena v roce 1999, týkala se pouze let 1990 až 1994. Výsledkem byla konzistentní časová řada HDP a jeho komponentů za roky 1990 až 1995.

Jako hlavní nástroj této velmi obtížné revize posloužily **tabulky dodávek a užití** v rozměru 60 x 60. Všechny dostupné údaje za roky 1990 až 1994 byly převedeny do jednotné metodiky a klasifikací platných v roce 1995 (platných v době revize). Byly nově sestaveny tabulky dodávek a užití nebo zrevidovány dříve sestavené za rok 1992 a částečně i za rok 1990. Promítnutí této revize do sektorových účtů za roky 1992 až 1994 však již provedeno nebylo, revize sektorových účtů za tyto roky byla provedena až v rámci mimořádné revize v roce 2011.

Souhrnný přehled o relativní výši korekcí HDP spočteného jak výrobní, tak i výdajovou metodou, poskytuje následující tabulka. Porovnání původních a revidovaných údajů má ovšem četná úskalí způsobená zejména neexistencí jednotné původní základny nebo i neexistencí původních odhadů (např. dovozu a vývozu), anebo také z důvodu diskrepancí mezi výrobní a výdajovou metodou odhadu HDP v původních odhadech.

Tabulka 6 Revize časové řady 1990–1994

v procentech, z běžných cen

Metoda, ukazatel	% korekce				
	1990	1991	1992	1993	1994
HDP (výrobní metoda)	4,9	-4,1	6,5	1,8	3,5
Produkce	1,4	3,1	2,1	-1,4	-1,2
Mezispotřeba a FISIM	-0,3	6,7	-0,3	-2,9	-3,9
Čisté daně z produktů	3,3	-	0	3,4	-0,6
HDP (výdajová metoda)	10,4	5,2	6,5	1,8	3,5
Spotřeba domácností	8,4	12	2,1	3,9	6,3
Spotřeba vlády a NISD	27,5	26,2	11,6	-1,8	-
Tvorba hrubého fixního kapitálu	6,1	9,8	-2,5	3,1	1,4
Vývoz zboží a služeb	.	-3,5	-0,4	6,9	-1,8
Dovoz zboží a služeb	.	-5,2	-1,9	8,5	-0,6

Vybilancované tabulky dodávek a užití v běžných cenách byly pak přepočteny i do cen předchozího roku a do cen bazického roku 1995. Předpokládaný přechod na metodu řetězení nebyl uskutečněn především z důvodu nepřipravenosti uživatelů na neaditivní údaje. Údaje ve stálých cenách byly odvozeny z údajů v bazických cenách roku 1995.

Harmonizace s požadavky transmisního programu národních účtů EU

Před vstupem i po vstupu do EU se Český statistický úřad podílel na řadě projektů zaměřených na harmonizaci s legislativou EU v oblasti národního účetnictví. Výsledky těchto projektů a dalších konzultací byly obvykle okamžitě zachycovány v národních účtech, zčásti byly však ponechány k promítnutí až při příležitosti mimořádné revize celé časové řady. Kromě mnoha zlepšení metodického charakteru byly postupně zaváděny nové nebo zlepšené pracovní postupy a odhady a docházelo také k významným změnám ve zdrojích dat používaných pro sestavování národních účtů. Celý systém českých národních účtů byl také postupně rozšiřován o zcela nové oblasti a agendy.

Evropský srovnávací projekt (ECP). Mezinárodní cenová a objemová srovnávání mají dlouholetou tradici. Československo se podílelo v 70. a 80. letech na mezinárodních srovnáních v rámci bývalé RVHP. V západní Evropě probíhala tato srovnání pod vedením OECD (1980 a 1985). Za rok 1990 se tohoto srovnání v rámci ECP poprvé zúčastnilo i Československo, tehdy ještě zprostředkovaně pomocí porovnání s Rakouskem. Tato forma srovnání byla následně prováděna každoročně. Od roku 1999 plně převzal organizaci ECP Eurostat. Současně došlo k výrazné změně metody – přechodu na mnohostranná srovnání.

Notifikace vládního dluhu a deficitu. Vznikem Evropské měnové unie a závazkem České republiky přijmout měnu Euro jako národní měnu vznikla povinnost ČR poskytovat informace o dodržování tzv. Maastrichtských kritérií ohledně vládního dluhu a deficitu (u vládního dluhu představují 60 % HDP a v oblasti vládního deficitu 3 % HDP). Od roku 2004 jsou proto sestavovány a zpětně od roku 1995 sestaveny tzv. notifikační tabulky vládního dluhu a deficitu, jimiž jsou předávány informace o vládním deficitu a dluhu v souladu s nařízením č. 3605/1993 k aplikaci Protokolu k postupu při nadměrném deficitu připojeného ke Smlouvě o založení EU, ve znění dalších předpisů.

Audit výpočtu hrubého národního důchodu (HND). Nejvýznamnější část příspěvku členských zemí do rozpočtu EU je odvozena od výše hrubého národního důchodu (cca 1 % HND). Se vstupem do EU bylo proto nutné uzpůsobit harmonogramy sestavování ročních národních účtů, resp. zavést systém sestavování předběžné verze RNÚ v září (t+9 měsíců) a standardizovat každoroční systém běžných revizí (viz níže). Zvýšil se i tlak na harmonizaci postupů výpočtu HDP a HND. Eurostat, resp. Výbor pro HND zabezpečuje dohled nad metodickou správností a harmonizací metod a postupů ve všech členských zemích. Za rok 2002 byl proto zpracován podrobný popis zdrojů a metod používaných pro výpočet HND (tzv. GNI Inventory) a každoročně je spolu se zasíláním dat o HND zpracovávána tzv. zpráva o kvalitě, kde jsou vysvětlovány a kvantifikovány všechny odlišnosti proti předchozím propočtům z důvodu změn ve zdrojích dat, změn v pracovních postupech nebo změn v metodice.

Vážená průměrná sazba DPH (WAR). Daň z přidané hodnoty (DPH) byla první daní, která byla na úrovni Evropského společenství (ES) všeobecně sladěna, a proto se stala základem druhého vlastního zdroje ES. Česká republika je povinna odvádět prostředky do rozpočtu EU od svého vstupu 1. května 2004. ČSÚ provádí propočet vážené průměrné sazby DPH (WAR), která je důležitým parametrem výpočtu odvodů do unijního rozpočtu. Vážená průměrná sazba DPH je dodávána Ministerstvu financí ČR (MF ČR), které ji následně aplikuje na objem vybrané DPH a získá tím základ pro výpočet odvodů do rozpočtu EU.

Klíčovým datovým zdrojem pro výpočet WAR jsou národní účty, resp. tabulky dodávek a užití, které sestavuje ČSÚ podle metodologie ESA 1995 na úrovni třímístného členění klasifikace CZ-NACE a na úrovni třímístného členění dle klasifikace CZ-CPA. Dalším zdrojem jsou sazby DPH v ČR rovněž dle klasifikace CZ-CPA (subdodavatelem přehledu sazeb DPH za jednotlivé CPA je MF ČR). Cílem je stanovit váženou průměrnou sazbu DPH v české ekonomice, která respektuje metodické požadavky EU. Výsledný propočet příspěvku do EU provádí Ministerstvo financí ČR s pomocí takto vypočtené průměrné sazby.

Regionální HDP. S prvními odhady regionálního HDP bylo započato na ČSÚ již v roce 1996 v rámci implementace systému ESA. Potřeba regionální alokace HDP získala na významu především v souvislosti s blížícím se vstupem do EU a s tím související možností čerpat prostředky ke spolufinancování programů regionální politiky v rámci strukturálních fondů, ve kterých je rozhodujícím kritériem právě ukazatel regionálního HDP. Zákon o vyšších územně samosprávních celcích přijatý v roce 1997 vytvořil také vnitřní předpoklady pro budoucí posilování poptávky po makroekonomických indikátorech v regionálním členění. Od počátku bylo zřejmé, že hlavním úkolem je a bude zajistit harmonizaci a zdokonalení metodiky regionální alokace nejvýznamnějšího makroekonomického ukazatele, regionálního HDP. Teprve později se přidaly ukazatele tvorby hrubého fixního kapitálu, účtů domácností a zaměstnanosti. Převažujícím postupem byla na počátku distribuce národních údajů do regionů metodou top-down (shora) za pomoci souvisejících ukazatelů, od roku 2002 je regionální HDP sestavován převažující metodou bottom-up (agregací údajů za regiony zdola), obvyklou i v jiných státech EU.

Čtvrtletní sektorové účty (QSA). Analytický význam sektorových účtů pro hodnocení stavu a vývoje ekonomiky vedl mezinárodní instituce k tlaku na urychlení poskytovaných informací. Od roku 2006 jsou proto všechny velké země EU (jejichž podíl na HDP EU převyšuje 1 %) povinny sestavovat sektorové nefinanční

účty čtvrtletně. Za Českou republiku byly první čtvrtletní sektorové účty sestaveny experimentálně za 4. čtvrtletí roku 2004. Od roku 2005 jsou sestavovány standardně každé čtvrtletí, za sektor vládních institucí členěné do subsektorů. Časové řady hlavních ukazatelů čtvrtletních sektorových účtů byly zpětně odhadnuty od 1. čtvrtletí 1999.

Statistický Registr ekonomických subjektů (RES). Včasná aktualizace statistického Registru ekonomických subjektů byla nejdůležitějším obecným problémem všech statistik přístupujících zemí. V roce 2002 se podařilo ČSÚ poprvé aktualizovat statistický registr údajů z registru plátců daně z příjmů. Počet skutečně aktivních jednotek se zvýšil o 82 tisíc a současně došlo k významné změně v odvětvové a velikostní struktuře těchto jednotek. Výsledkem nových dopočtů výběrových zjišťování bylo snížení přidané hodnoty za fyzické osoby a naopak zvýšení přidané hodnoty za malé právnické subjekty. Formou retrapolace a následného bilancování komoditních toků byl proveden odhad za chybějící jednotky i zpětně za roky 1995 až 1999.

Statistická zjišťování u podnikatelských subjektů. Zlepšení informací z RESu o aktivitě a velikosti podnikatelských subjektů spolu se zlepšením metod výběrů a dopočtů na úplné soubory jednotek vedly k výraznému zkvalitnění výstupů ze statistických zjišťování u nefinančních podniků a podnikatelů. Umožnilo to zásadně změnit přístup k bilancování zdrojů a užití HDP. Dříve byly z hlediska větší věrohodnosti zdroje dat upřednostňovány složky užití HDP a případné bilanční rozdíly mezi zdroji a užitím byly umísťovány převážně na stranu tvorby HDP (do produkce a zejména do mezispotřeby). Po výrazném zvýšení věrohodnosti dopočtů na úplný soubor jednotek byla opora pro bilancování zdrojů a užití HDP spolehlivější.

Zlepšování pracovních postupů a odhadů. Zlepšování pracovních postupů a odhadů nebo zavádění zcela nových se dotklo v průběhu let téměř všech oblastí národních účtů, k nejvýznamnějším patří zavedení metody nepřetržité inventarizace (PIM) pro odhad stavu a spotřeby fixního kapitálu, osvojení si speciálního softwaru SNA-NT pro sestavování, bilancování a deflací tabulek dodávek a užití, odhady nezjištěné ekonomiky, odhady remitencí cizinců pracujících v České republice.

Software SNA-NT. Pro integritu pracovních postupů na ročních národních účtech, resp. systému tabulek dodávek a užití se systémem sektorových účtů mělo zcela zásadní význam osvojení speciálního softwaru SNA-NT v roce 2004. Tento databázově orientovaný software umožňuje sestavovat, bilancovat a deflovat podrobné tabulky dodávek a užití paralelně se sestavováním a bilancováním ročních sektorových účtů, což vede zpětně ke zvýšení kvality údajů o výši a vývoji HDP, jeho složek i celé soustavy sektorových účtů. První tabulky byly sestaveny pomocí softwaru SNA-NT za rok 2001, od té doby je tento software standardní součástí systému.

Metoda nepřetržité inventarizace (PIM). Ocenění stavů a spotřeby fixního kapitálu v podnikovém účetnictví je významným způsobem ovlivněno fiskální politikou státu a cenovým vývojem. Ekonomickou podstatu těchto kategorií podstatně lépe odráží modelový propočet založený na hodnotě a době pořízení, životnosti a vyřazovacích funkcích příslušných typů fixních aktiv. Počínaje rokem 2002 byla metoda aplikována na všechny typy aktiv. Aplikace metody na aktiva vlastněná netržními výrobci (vládními institucemi, NISD), kde je produkce počítána jako součet provozních nákladů, významně ovlivnila výši HDP.

Nezjištěná ekonomika (NOE). Odhady nezjištěné ekonomiky byly prováděny od počátku 90. let. Zachycení nezjištěné ekonomiky v národních účtech je obtížným úkolem ve všech zemích. Nezachycení nebo špatné zachycení zkresluje obraz ekonomiky jak v časovém, tak i v prostorovém srovnání. Bez zachycení nezjištěné ekonomiky je často velmi obtížné vybilancovat zdroje s užitím, ať se jedná o komoditní, důchodové či finanční toky. Různá forma a různý rozsah nezjištěné ekonomiky v různých zemích vyvolaly nutnost koordinace, kategorizace a sladování postupů odhadů. V souvislosti se vstupem nových zemí do EU v roce 2004 byla postupně vypracována společná kategorizace typů NOE, která se stala následně součástí doporučeného procesu sestavování národních účtů.

Finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené (FISIM). Po dlouhém zkušebním období a experimentálních propočtech se členské země dohodly, jak tuto službu (důchod vznikající placením nebo účtováním rozdílných úrokových sazeb věřitelům a dlužníkům) jednotně počítat a alokovat uživatelům. Tato významná změna byla provedena v českých národních účtech v rámci mimořádné revize v roce 2006.

Nákladová metoda výpočtu imputovaného nájemného. Služby bydlení za byty a domy obývané jejich vlastníky. Vzhledem k nízkému podílu bytů pronajímaných za skutečně tržní nájemné bylo většině přístupujících zemí doporučeno namísto přímé imputace tržního nájemného použít společně vypracovanou jednotnou nákladovou metodu výpočtu založenou na součtu mezispotřeby, spotřeby fixního kapitálu, daně z nemovitostí a čistého provozního přebytku domácností bydlících ve vlastních domech a bytech. Přítom spotřeby fixního kapitálu bylo doporučeno počítat z hrubé reprodukční hodnoty těchto domů a bytů a čistý provozní přebytek stanovit jednotně ve výši 2,5 % z čisté reprodukční hodnoty a z tržní hodnoty zastavěných pozemků.

Metoda řetězení. Při přepočtech do stálých cen byla tradičně používána bazická metoda, resp. metoda přímého přepočtu do cen bazického roku. Tato metoda však ztratila v důsledku změn ve struktuře české ekonomiky (objemových i cenových) svou vypovídací schopnost již v 90. letech, neboť tato metoda používá pro běžné období váhy stálé, dané vždy bazickým rokem, takže vzdalováním se od bazického roku ztrácí postupně svou relativní reprezentativnost. Metoda řetězení meziročních indexů podstatně lépe odráží skutečný vývoj ekonomiky. Řetězení znamená konstrukci dlouhodobých cenových a objemových měření pomocí krátkodobých indexů s různými, zato vždy aktuálními vahami předchozího roku. Jednotlivé ukazatele jsou nejprve přepočteny do průměrných cen předchozího roku a teprve následně jsou přepočteny do cen základního roku zřetězenými meziročními implicitními deflátoři. Přejed na metodu řetězení byl doporučen i Eurostatem a postupně proběhl ve všech členských zemích EU. Nevýhodou této metody je nesčitelnost samostatně deflovaných složek.

Mimořádné revize 2004 a 2006

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské Unie byly provedeny dvě mimořádné revize národních účtů. Obě spočívaly v metodickém sjednocení celých časových řad od roku 1995 a současně byla promítnuta do národních účtů všechna zlepšení postupů odhadů a metodická zlepšení vedoucí k většímu sladění s legislativou EU. Revize časových řad byla provedena ve dvou fázích, nejprve v dubnu 2004 v bezprostřední souvislosti se vstupem do EU a následně v roce 2006 v souvislosti s rozhodnutím o alokaci FISIM. Z kapacitních důvodů ani jedna revize nepokrývala období před rokem 1995.

K nejvýznamnějším změnám v rámci **mimořádné revize 2004** patřily zejména tyto metodické úpravy nebo zpřesnění dosavadních výpočtů a odhadů: (1) přechod na nákladovou metodu výpočtu imputovaného nájemného, (2) odhad za jednotky nezachycené ve statistickém registru z důvodu jeho pozdní aktualizace, (3) odhad stavů a spotřeby fixního kapitálu v reprodukčních cenách, (4) aplikace metody časového posunu při vyloučení daní, které nebudou nikdy placeny, (5) odhad produkce jednotek, které se úmyslně neregistrují, (6) zpřesnění odhadu úmyslného zkreslování údajů, (7) zpřesnění propočtu služeb pojišťovnictví, (8) zpřesnění odhadu naturálních mezd a odhad spropitného, (9) zpřesnění odhadu tvorby hrubého kapitálu za nehmotná aktiva, cennosti a destruktivní techniku, (10) zpřesnění odhadu spotřeby domácností (horní decil, bilancování toků komodit, využití alternativních zdrojů), (11) zpřesnění odhadu privatizace bytového fondu a (12) promítnutí garancí poskytnutých vládou do finančního účtu.

Mimořádná revize 2004 souvisela s rozhodnutím o alokaci FISIM do celé revidované časové řady ročních a čtvrtletních národních účtů od roku 1995. Této příležitosti bylo využito k provedení dalších úprav vyplývajících ze zlepšených zdrojů dat, metod odhadů a dalších metodických zlepšení. K nejvýznamnějším změnám této mimořádné revize patřily zejména (1) alokace užití FISIM, (2) promítnutí výstupů z revidovaného zpracování statistických zjišťování, (3) přehodnocení ne/tržního charakteru a zpřesnění propočtu služeb poskytovaných vládou (služby bydlení poskytované v obecních bytech, služby poskytované vodovody a kanalizacemi ve vlastnictví obcí, zpřesnění propočtu služeb dopravní infrastruktury), (4) další úpravy do služeb bydlení poskytovaných vlastníky domů samými sobě, (5) čisté pořízení cenností, (6) náhrady zaměstnancům pracujícím v zahraničí, (7) zachycení dálničních poplatků placených v zahraničí a (8) zpřesnění odhadu důchodů z vlastnictví placeného/přijátého do/ze zahraničí.

Dopad všech změn na výši HDP za jednotlivé roky, a jmenovitě těch objemově nejvýznamnějších, je zachycen v následující tabulce.

Tabulka 7 Podíl úprav na tvorbě HDP

v procentech

Typ úprav	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Imputované nájemné	1,7	2,0	2,3	1,3	1,9	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0
FISIM	0,7	0,9	1,6	1,6	1,7	1,2	1,0	1,1	1,0	0,8
Statistický registr a zjišťování	0,7	1,5	1,2	1,7	2,1	3,0	1,4	1,4	-0,6	0,0
Spotřeba fixního kapitálu a netržní služby (SFK)	2,0	1,5	1,5	2,3	2,7	2,6	-0,8	-0,5	-0,3	-0,3
Ostatní metodické úpravy	1,2	1,4	1,0	1,5	0,7	1,4	0,1	0,1	0,7	0,0
CELKEM	6,3	7,3	7,6	8,4	9,1	10,1	1,7	2,1	0,8	0,5

Různý dopad jednotlivých úprav na HDP v jednotlivých letech je způsoben zejména změnami v metodách odhadů v průběhu let. Některé změny byly za poslední roky daného období již promítnuty do národních účtů v průběhu běžné revize, a proto nemusely být revidovány v rámci mimořádné revize celé časové řady.

Mimořádná revize 2011

Harmonizaci metodického obsahu položek národních účtů a postupů jejich sestavování ve všech zemích EU koordinuje Eurostat formou společných porad, kontrolních misí a legislativních nařízení a doporučení. Rozvoj národních účtů v ČSÚ byl v posledních letech, po dobudování uceleného systému a rozšíření o nezbytné agendy související s členstvím České republiky v Evropské unii, zaměřen na další zlepšování metod odhadů souvisejících se změnami ekonomické reality a změnami ve zdrojích dat, a na další metodická zlepšení vycházející z harmonizace v rámci EU a řešení řady globalizačních jevů, které vzhledem k otevřenosti české ekonomiky velmi výrazně zasahují do české statistiky (čímž ji zkreslují).

Nejvýznamnější změnou byl přechod na nové mezinárodní klasifikace odvětví (CZ-NACE) a produktů (CZ-CPA). Tento přechod, koordinovaný Eurostatem v rámci celé EU, využil ČSÚ k širší mimořádné revizi celých časových řad národních účtů, do kterých byly promítnuty všechny nahromaděné změny. Současně přistoupil ČSÚ i k revizi dříve publikovaných údajů za roky 1990 až 1994.

Významné změny ve zdrojích dat. Bilancování komoditních, důchodových i finančních toků za roky 2004 až 2009 bylo významně ovlivněno zahrnutím změn v důležitých zdrojích dat: ve statistických zjišťováních a dopočtech u podnikatelských subjektů a v zachycení zahraničního obchodu.

Změny ročního statistického zjišťování podnikatelských sektorů významně ovlivnily hlavní údajový zdroj pro sektory nefinančních podniků a finančních institucí. Došlo přitom ke kumulaci tří velkých zásahů do zjišťování a zpracování výsledků:

Změny v dotaznících. S cílem snížit zátěž respondentů a přitom zachovat či zvýšit kvalitu výsledku zjišťování došlo k výrazným změnám v dotaznících. Dodatečné informace z administrativních zdrojů umožnily zásadní změnu formy zjišťování, resp. adresnější strukturu dotazníků.

Změna zařazení jednotek do odvětví a změna metod výběru. Výběrové zjišťování za rok 2008 nepoužilo již původní klasifikaci odvětví OKEČ, nýbrž bylo založeno výhradně na nové klasifikaci CZ-NACE. U řady podniků bylo přitom zjištěno a opraveno špatné zařazení. Obojí mělo také dopad do výsledků, hlavně pokud jde o třídění podle odvětví a komoditní strukturu.

Změny v postupech dopočtů. Nové metody dopočtů a imputací administrativních údajů získaných z MF ČR byly poprvé uplatněny na zjišťování za rok 2008.

Změny ve statistice zahraničního obchodu. Statistika zahraničního obchodu se opírá o moment překročení hranice státu, zatímco definice v národních účtech vychází z principu změny vlastnictví. Vstup České republiky do EU, liberální legislativa a především geografická poloha v centru Evropy byly příčinou rychlého nárůstu obchodních aktivit nerezidentů na českém území. Jimi deklarovaný vývoz a dovoz je přesto ve statistice zahraničního obchodu zachycen (cca 15 % obratu), není však součástí české ekonomiky a nemůže být proto ani zachycován v národních účtech (finanční toky jdou obvykle mimo ČR).

Změny pracovních postupů a odhadů. Metodická zlepšení i všechny změny pracovních postupů a odhadů byly prováděny systematicky do celého systému účtů a tabulek. Každá změna proto ovlivnila strukturu i objem více položek národních účtů. Všechny toky produktů i důchodové a finanční toky musely být proto za všechny roky nově vybilancovány. Na výši hladiny HDP mělo přímý dopad téměř dvacet změn. Mezi nejvýznamnější z nich patřilo zejména (1) imputované nájemné, (2) kapitalizace softwaru vyrobeného ve vlastní režii, (3) finanční služby nepřímě měřené, (4) spotřeba fixního kapitálu a změny v pojetí výpočtu tržní/netržní produkce, (5) daně, dotace a emisní povolenky a (6) nezjištěná ekonomika. Každá z těchto skupin úprav byla prováděna v komplexní podobě, a proto ovlivnila obvykle více položek národních účtů v celé soustavě účtů. Přehled o významnosti těchto skupin úprav podle vlivu na výši HDP poskytuje tabulka 8.

Tabulka 8 Podíl úprav na tvorbě HDP

v procentech															
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Imputované nájemné	0,7	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	1,0	0,8	0,8	0,9	0,8	1,1	0,7
Kapitalizace softwaru	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
FISIM	0,0	0,2	0,5	-0,5	-0,8	-0,2	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-0,2
Spotřeba fixního kapitálu a netržní služby	0,2	0,2	0,2	0,0	0,3	0,2	0,3	0,4	0,4	0,2	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
Daně a emisní povolenky	0,1	0,1	0,1	-0,3	0,6	0,7	0,1	0,0	0,0	0,2	0,3	0,2	0,0	0,6	0,4
Nezjištěná ekonomika	3,8	3,3	3,1	3,0	2,9	2,9	3,2	3,4	2,4	2,3	2,5	2,5	1,9	1,0	1,7
Ostatní změny	-0,3	0,1	-0,7	0,2	-0,5	-0,9	-0,5	-0,5	0,5	0,7	0,2	-0,2	0,4	1,0	-0,1
HDP celkem	4,6	4,7	4,1	3,3	3,3	3,7	4,1	4,2	4,3	4,1	4,4	4,0	3,6	4,3	3,1

Imputované nájemné. Důvodem změny je (1) přechod na metodu imputace tržního nájemného od roku 2007 (překročením limitu 10% podílu tržně pronajímaných obydlí bylo nutné dle nařízení 1722/2005 přejít od nákladové metody k metodě imputace tržního nájemného) a (2) zpřesnění nákladové metody výpočtu za předchozí roky (zapracování metody průběžné inventarizace pro ocenění stavů a spotřeby fixního kapitálu za obydlí a zrušení odpočítávání FISIM z provozního přebytku).

Kapitalizace softwaru vyrobeného ve vlastní režii. Důvodem změny je aplikace konvence ESA 1995, tj. veškerý vyrobený software je nutné zachycovat do tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK). Dosud byl zachycen pouze ten software, který podnik sám aktivoval ve svém účetnictví. Modelový propočet je nyní založen na odhadech počtu programátorů, jejich mzdách a podílu pracovní doby věnované práci na softwaru pro vlastní používání).

Finanční služby nepřímo měřené (FISIM). Důvodem změny je aplikace postupů vypracovaných v rámci celoevropského hledání optimálního výpočtu FISIM. Zlepšení metody odhadu zahrnuje verifikaci dat o stavech vkladů a úvěrů, upřesnění bezrizikové interní úrokové sazby pro výpočet platby za službu a vyloučení investičních fondů z výpočtu sazby.

Spotřeba fixního kapitálu a změny v pojetí výpočtu tržní/netržní produkce. Zlepšení odhadu spotřeby fixního kapitálu je dlouhodobý proces, náročný na vstupní data. V rámci mimořádné revize bylo v podstatě završeno uplatnění metody nepřetržité inventarizace (PIM) na všechny typy fixních aktiv její aplikací i na obydlí. Současně byly zpřesněny některé vstupní údaje a metoda modelového výpočtu. U nebytových budov byla provedena změna vyřazovací funkce, za přehrady byla zpřesněna časová řada THFK a u výpočtů za místní komunikace byly zohledněny výsledky zjišťování (délka a doba výstavby). Za netržní činnosti, kde je produkce počítána nákladovou metodou, má odhad spotřeby fixního kapitálu přímý dopad na objem HDP. Současně došlo k přehodnocení metody výpočtu produkce za některé činnosti místních rozpočtových organizací.

Daně, dotace a emisní povolenky. Dosavadní časové řady těchto poplatků byly narušeny několika změnami ve způsobu jejich zachycení v národních účtech. Důvodem revize byly proto změny v zařídění a sjednocení postupů zachycení. Změny v zařídění a zachycení byly provedeny zejména u dálničních poplatků (daň x služba), poplatků za hrací automaty (daň z výroby x daň z produktů), dotací na útlum těžby (dotace x služba) a u emisních povolenek (aktivum x daň). Způsob zachycení emisních povolenek v národních účtech byl změněn na základě speciálního průzkumu o způsobu zachycení emisních povolenek v podnikovém účetnictví nejvýznamnějších jejich uživatelů.

Nezjištěná ekonomika. V rámci mimořádné revize byla provedena revize odhadů za téměř všechny typy nezjištěné ekonomiky: za (N1) úmyslně neregistrované jednotky, (N2) nelegální činnosti, (N3) jednotky bez povinnosti registrace, (N5) jednotky nepodléhající zjišťování, (N6) úmyslné zkeslování vykazovaných údajů a (N7) ostatní typy nezjištěné ekonomiky.

Úmyslně neregistrované jednotky (tzv. meloucháři). Melouchaření je častým případem drobného podnikání. Dosavadní odhad rozsahu melouchaření byl založen na porovnávání údajů podnikové statistiky a výběrového šetření pracovních sil za jednotlivá odvětví. Nová metoda je založena na úhrnné bilanci práce, kde počet úmyslně neregistrovaných podnikatelů (melouchářů) je reziduum mezi nabídkou a poptávkou po práci.

Nelegální ekonomika. Důvodem změny je zlepšení metody již prováděného odhadu za prostituci a nelegální výroby, spotřeby, dovozu a vývozu tabákových výrobků a zahrnutí dosud neprováděných odhadů za nelegální výrobu, spotřebu, dovoz a vývoz drog, alkoholu a za nelegální kopírování originálů. Podle požadavku Výboru pro HND jsou všechny členské země povinny zahrnovat do výpočtu HDP minimálně tři typy nelegálních činností – prostituci, drogy a pašování.

Individuální bytová výstavba. Důvodem revize bylo zpřesnění a sjednocení metody výpočtu podle současného postupu, neboť dosavadní časová řada byla narušena několika změnami v metodě výpočtu a použitých zdrojích dat. Současný postup výpočtu bere v úvahu navýšení hodnoty rodinných domů přebírané z výkazů STAV-7 o podhodnocení rozpočtovaných cen a absenci zisku a navýšení výdajů na novou výstavbu a rekonstrukci obydlí podle údajů z rodinných účtů.

Jednotky nepodléhající zjišťování. Informace za tyto jednotky jsou čerpány z daňových přiznání fyzických osob, kde jsou uváděny údaje o výši honorářů, příjmech umělců a sportovců, příjmech z pronájmů a ostatní příjmy. V rámci revize byly nově posouzeny příjmy podle § 10 Zákona o dani z příjmu (ostatní příjmy). Vymezení ostatních příjmů v DPFO odpovídá více jiným druhům příjmů než příjmům vztahujícím se k výrobním činnostem (např. příjmy z převodu vlastnictví, příjmy z převodů účasti ve společnostech, zděděná intelektuální vlastnická práva, získané alimenty, penze, výhry v loteriích a sázkách, ceny ve veřejných soutěžích).

Úmyslné zkreslování vykazovaných údajů. Důvodem revize dosud zahrnovaných odhadů je zlepšení metody odhadu, nyní založené na bilanci práce, a zlepšení a aktualizace opory pro odhady založené na novém průzkumu míry zkreslování vykazovaných údajů. Až do mimořádné revize byly využívány výsledky z průzkumů provedených v letech 1999 a 2002. S cílem zlepšit postupy odhadů byl v roce 2010 uskutečněn v rámci projektu Eurostatu nový průzkum. Z tohoto průzkumu byla získána také informace o podílu jednotek, které záměrně zkreslují údaje. Navíc výsledky průzkumu byly nově aplikovány také na nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou a odhadnuté nepřiznané příjmy byly přisouzeny zahraničním vlastníkům malých firem. Ke změně došlo rovněž v metodě výpočtu zkreslení u malých podnikatelů (zahrnutých v sektoru domácností). Nová metoda odhadu je založena na porovnání produktivity práce fyzických osob-podnikatelů s podobnými malými podniky-právníckými osobami. Součástí nových modelových postupů je také odhad nepřiznané práce prováděný pomocí modelu bilance práce, která srovnává nabídku a poptávku po pracovní síle.

Ostatní typy nezjištěné ekonomiky. V rámci revize bylo provedeno také zpřesnění postupů odhadu a způsobu zachycení soukromého používání služebních aut a spropitného. Soukromé užívání služebních aut bylo před revizí zachycováno v národních účtech formou kapitalizace služby. Nově jsou odpovídající náklady na provoz aut v podniku přímo převáděny z mezispotřeby do konečné spotřeby domácností (přidanou hodnotu tato změna neovlivňuje). Spropitné bylo odhadováno s využitím stálé sazby pro celé období od roku 1995. V říjnu 2010 bylo provedeno speciální šetření, jehož výsledkem je úprava spropitného u všech dosud odhadovaných činností – restaurace, bary, taxíky, holiči a kadeřníci – a rozšířeno o některé jiné položky.

Změny se týkaly nejen transakcí s produkty, ale i důchodových (např. revize prvotních a druhotných důchodů do/ze zahraničí nebo aktualizace daně z příjmu) i finančních transakcí a stavů nefinančních i finančních aktiv.

Nefinanční aktiva. Nejvýznamnější změny v oblasti nefinančních aktiv provedené v rámci mimořádné revize národních účtů se týkaly tří typů nefinančních aktiv, fixních aktiv, zásob i nevyráběných aktiv, zejména: (1) nebytových budov, (2) obydlí, (3) místních komunikací, (4) přehrad, (5) zásob nedokončené výroby a (6) půdy.

Všechny **změny ve stavech fixních aktiv** byly ovlivněny buď změnami výše tvorby hrubého fixního kapitálu, nebo změnami v ocenění souvisejícími s přechodem na metodu permanentní inventarizace (PIM), resp. se zpřesněním jejich modelových propočtů. Tyto změny ovlivnily výši spotřeby fixního kapitálu a zčásti i výši HDP a spotřeby vládních institucí. Hodnota stavu fixního kapitálu byla navýšena při revizi v celé časové řadě v průměru o 14,3 %, rozhodující měrou se na tomto navýšení podílely nebytové budovy a obydlí.

Stavy zásob nedokončené výroby zahrnují i hodnotu lesů, resp. dřeva na pni. V rámci mimořádné revize bylo provedeno sladění výsledků odlišných metod ocenění lesů na základě lesních hospodářských plánů a národní inventarizace lesů provedené v letech 2001 až 2004. Metoda ocenění lesů a přírůstku dřeva na pni (vstupující do výpočtu HDP) je předmětem dalšího zkoumání.

Údaje o **hodnotě půdy** byly dosud do národních účtů přebírány pouze ze statistického výkaznictví, kde je zjišťována pouze půda ve vlastnictví firem, a navíc její ocenění v podnikovém účetnictví je většinou v cenách z momentu pořízení či zavedení do účetnictví. Tím byla celková hodnota půdy za národní hospodářství podhodnocena. V rámci mimořádné revize byl proto proveden počínaje rokem 2005 modelový propočet vycházející z výměry jednotlivých typů půdy a jejich tržní ceny. Souhrnné údaje o národním bohatství před rokem 2005 jsou z tohoto důvodu metodicky nesrovnatelné se současnými údaji. Ocenění a úplnému zachycení půdy a dalších nevyráběných aktiv v národních účtech je v současnosti věnována zvýšená pozornost, a bude proto předmětem dalšího zkoumání.

Finanční aktiva a závazky. Nejvýznamnější změny v oblasti finančních aktiv a závazků provedené v rámci mimořádné revize se týkaly (1) měnového zlata, (2) oběživa a vkladů, (3) cenných papírů, (4) půjček, (5) účastí a (6) ostatních pohledávek/závazků.

Výše měnového zlata doznala změny z titulu přecenění na tržní ceny v celé časové řadě.

Výše oběživa byla upravena za použití podkladových dat poskytnutých ČNB, nově není započítána část oběživa držená samotnou ČNB. V celé časové řadě byla aplikována nová metodika propočtu domácí měny v držení nerezidentů a zároveň převzat z Mezinárodní investiční pozice (IIP) údaj o držbě zahraniční měny rezidentskými sektory. Ve výši běžných vkladů došlo ke změnám v důsledku převzetí revidovaných stavů publikovaných v rámci systému ARAD provozovaného ČNB, a z IIP, což platí i pro statistiku ostatních vkladů. Zdrojem změn v této položce bylo také sjednocení zachycení obchodů s likviditou v průběhu celé časové řady, kdy krátkodobé mezibankovní půjčky jsou klasifikovány právě jako mezibankovní vklady namísto půjček.

Údaje o cenných papírech jiných než účasti byly doplněny o odhady držby cenných papírů mezi nefinančními podniky (především krátkodobé cenné papíry – směnky), na základě nově dostupných datových zdrojů byla zpřesněna alokace držby dlouhodobých cenných papírů do protistran. V souladu s metodikou ESA došlo k přesunu neobchodovatelných dluhových cenných papírů mezi půjčky. Za roky 1995 až 1999 došlo k vyčlenění finančních derivátů z bilancí bank na základě detailnějších údajů o struktuře bankovních rozvah.

Výše krátkodobých a dlouhodobých půjček byla zpřesněna na základě převzetí stavů z administrativních zdrojů publikovaných v rámci systému ARAD a statistiky platební bilance. V celé časové řadě byl jednotně aplikován již zmíněný postup klasifikace mezibankovních půjček jako ostatních vkladů a přetřídění neobchodovatelných cenných papírů mezi půjčky.

Na údaje o účastech měla výrazný dopad nově provedená kvantifikace účastí sektoru domácností v bytových družstvech (sektor nefinančních podniků), stejně tak i přecenění účastí nekótovaných na trhu, a to v souladu s metodikou doporučenou Eurostatem zpětně od roku 2003. Zároveň byl do národních účtů nově implementován odhad držby nemovitostí ze strany nerezidentů (fiktivní rezidentské jednotky), který se také odrazil na pozici domácí ekonomiky vůči zahraničí.

Výše ostatních pohledávek a závazků byla přizpůsobena údajům dostupným z administrativních zdrojů dat, především u sektorů finančních institucí, vládních institucí a nerezidentů. U sektorů nefinančních podniků, domácností a neziskových institucí sloužících domácnostem (NISD) byla zpřesněna na základě statistických zjišťování, dodatečných zdrojů dat a modelů.

Provedené změny souvisí především s přechodem na nové, resp. administrativní zdroje dat a se zpřesněním ocenění těchto aktiv. Výsledkem revize je těsnější vazba na čtvrtletní finanční účty sestavované Českou národní bankou. Rozsáhlejší využití administrativních dat úzce souvisí s úsilím harmonizovat roční finanční účty se čtvrtletními finančními účty sestavovanými Českou národní bankou od roku 2004. Jedná se o klíčový a dlouhodobý proces, jehož obsahem je kromě harmonizace postupů také sdílení datových zdrojů a sladění revizních politik. Výsledkem procesu harmonizace bude v údajích od roku 2004 buď naprostá shoda mezi daty čtvrtletních a ročních finančních účtů, či jasně popsané metodické rozdíly.

Revize údajů za roky 1990 až 1994

Jak je výše uvedeno, sektorové účty byly poprvé sestaveny za Českou republiku za rok 1992 podle metodiky ESA 78, za rok 1994 byly sestaveny již v souladu s metodikou ESA 95 a od roku 1994 jsou sestavovány v podstatě v současném rozsahu. Účty za všechny tyto roky byly sestaveny podle tehdejších metodických znalostí a při mimořádných revizích v roce 1999, 2004 a 2006 nebyla tato data upravována. Kromě původního vydání nebyla proto později publikována, neboť by byla v časových řadách metodicky nesrovnatelná.

Obdobně i údaje o tvorbě a užití HDP. V rámci mimořádné revize 1999 byly sice sestaveny, vybilancovány a deflovány tabulky dodávek a užití za všechny roky 1990 až 1995 v rozsahu 60 odvětví klasifikace OKEČ a 60 skupin produktů klasifikace SKP, publikován byl však pouze údaj o HDP, a navíc při následujících mimořádných revizích v letech 2004 a 2006 nebyly tyto údaje revidovány, a tím se staly v časové řadě metodicky nesrovnatelnými.

Cílem mimořádné revize 2011 bylo proto vytvořit metodicky srovnatelné časové řady HDP a jeho složek tvorby a užití od roku 1990 a časové řady sektorových účtů od roku 1993, resp. od vzniku samostatné České republiky.

Revize sektorových účtů za roky 1990 až 1994. Obsah, rozsah a postupy sestavování původních sektorových účtů za roky 1993 a 1994 je podrobně popsán v publikaci⁴ zpracované a vydané ve spolupráci s OECD. Sektorové účty za rok 1993 byly původně sestaveny v obdobné struktuře jako v pozdějších letech s výjimkou rozvahových účtů a účtů ostatních změn. Za rok 1994 byly sestaveny již včetně počátečních a konečných rozvah a účtů ostatních změn. To umožnilo nyní zrekonstruovat i počáteční rozvahy k 1. 1. 1993, k datu vzniku samostatné České republiky. Plná rekonstrukce nebyla možná pouze u položek účtů ostatních změn objemu z důvodu absence dostatečně věrohodných informací. Lze ovšem předpokládat, že velké majetkové mezirepublikové přesuny spojené s řízeným rozdělením Československa jsou již zachyceny v kapitálových účtech (například první vlna kuponové privatizace). Lze také předpokládat, že velké majetkové změny charakteru vykrádání podniků tehdy legální formou tunelování jsou také zachyceny, a to v běžných a hlavně v kapitálových účtech.

---

⁴ National Accounts for the Czech Republic, Sources, Methods and Estimates, Paris 1998, OECD/OCDE

Revize HDP a jeho složek tvorby a užití za roky 1990 až 1994. Základním nástrojem pro revizi HDP a jeho složek byla použita technika tabulek dodávek a užití. Ovšem vzhledem k velkému časovému odstavu, rychlým ekonomickým změnám a změnám v české statistice na počátku 90. let se ukázalo, že metodu retrapolace nelze přímo použít. Bylo proto nutné stanovit rámce všech složek tvorby a užití HDP vycházející z tehdejších bilancí národního hospodářství. Za rok 1990 byly BNH sestaveny na základě důvěryhodných zdrojů dat, a to samostatně za ČSFR, ČR a SR. Naposledy byly také zcela korektně vnitřně i vzájemně vybilancovány. Z těchto důvodů byly ve spolupráci se ŠÚ SR vzaty BNH za rok 1990 za základ pro stanovení rámců za ČSFR a SR. Vzhledem k tomu, že BNH za rok 1990 za Českou republiku se nedochovaly (viz povodně v roce 2002) byly rámce za ČR spočteny zčásti rozdílem. Stanovení rámců za rok 1990 za ČSFR i obě republiky, odhad metodických korekcí a odhad údajů za následující roky je podrobně popsán v kapitole 14.